

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΡΑΚΗΣ

HELLENIC
REPUBLIC
DEMOCRITUS
UNIVERSITY
OF THRACE

ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ &
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ

SCHOOL OF CLASSICS
& HUMANITIES
DEPARTMENT
OF HISTORY & ETHNOLOGY

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

LABORATORY OF FOLKLORE
AND SOCIAL
ANTHROPOLOGY

Έκθεση περάτωσης μεταδιδακτορικής έρευνας

Αρχειακή Εθνογραφία & Αναγνώσεις σε Ψηφιακό Περιβάλλον: «Συνομιλώντας» με τα Αρχεία των Πηλιορείτων Εν Αιγύπτω»

Ονοματεπώνυμο Μεταδιδάκτορα: Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης

Επιβλέπων μέλος ΔΕΠ: Δρ Εμμανουήλ Βαρβούνης

Κομοτηνή 8 Μαΐου 2019

Προς: Τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνθεσης του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας

1. Περιγραφή αποτελεσμάτων έρευνας / εργασιών

1.1 Εισαγωγή

Αρχικά θα παρουσιαστεί το πλαίσιο σχεδιασμού και τα βήματα υλοποίησης μιας μακροχρόνιας έρευνας που διεξάγεται για τις ανάγκες της μεταδιδακτορικής έρευνας στο Τμήμα Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Ειδικότερα σκοπός της έρευνας είναι να επιχειρήσει στο πλαίσιο της Αρχειακής Εθνογραφίας, ένα διεπιστημονικό διάλογο στα πεδία της Ιστορίας, της Λαογραφίας, της Ανθρωπολογίας και της Πληροφορικής με αφορμή τα τεκμήρια και τις σχετικές μαρτυρίες που προκύπτουν από τα αρχεία των Πηλιορειτών της περιφερειακής ενότητας Μαγνησίας που μετανάστευσαν και δραστηριοποιήθηκαν στην Αιγύπτω από το 1860 έως το 1960. Ο πυρήνας της έρευνας σχετίζεται με την εφαρμογή της συγκεκριμένης ερευνητικής μεθόδου (αρχειακή εθνογραφία) σε ανέκδοτο αρχειακό υλικό, διαφορετικών ιδιοκτητών και πηγών που αφορά την παρουσία και την κοινωνική δραστηριοποίηση των Πηλιορειτών σε διάφορες Αιγυπτιακές πόλεις ενώ παράλληλα συνδέεται με φαινόμενα όπως η μετανάστευση, το εμπόριο, η επιχειρηματικότητα, ο ευεργετισμός κ.λπ. Επιπρόσθετα ένα από τα σημαντικά ζητήματα που θα μας απασχολήσουν στην έρευνα μας με πεδίο εφαρμογής τα αρχεία των «Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω» είναι και οι αναγνώσεις των αρχείων σε ψηφιακό περιβάλλον χρησιμοποιώντας την τεχνολογία ως εργαλείο προβολής και αποκρυπτογράφησης αλλά και ως εργαλείο συλλογής νέων δεδομένων από συγγενικά πρόσωπα και τους/τις ιδιοκτήτες/τριες των αρχείων (e-learning, ψηφιακές αφηγήσεις, κλειστές ομάδες συνομιλιών, ιστολόγια κ.ά.). Η έρευνα φιλοδοξεί να συμβάλει στον εμπλουτισμό τόσο της Ελληνικής όσο και της διεθνούς βιβλιογραφίας.

1.2 Αρχειακή Εθνογραφία & Αναγνώσεις σε Ψηφιακό Περιβάλλον: Συνομιλώντας με τα αρχεία των Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω

Από το θέμα της έρευνας μας με τίτλο «Αρχειακή Εθνογραφία & Αναγνώσεις σε Ψηφιακό Περιβάλλον: Συνομιλώντας με τα αρχεία των Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω», εύλογα προκύπτει το ερώτημα πως γίνεται, αλήθεια να «συνομιλεί» κανείς με ένα αρχείο; Όπως αναφέρει η Gomes da Cunha «... τα έγγραφα δε μιλούν, και ο διάλογος μαζί τους, όταν βρεθούν στο προσκήνιο του πειραματισμού, προϋποθέτει τεχνικές που δεν είναι ακριβώς όμοιες μ' εκείνες που χρησιμοποιούνται στο [εθνογραφικό] πεδίο» (Gomes da Cunha 2004).

Θεωρώντας ότι η προσέγγιση της αρχειακής εθνογραφίας μπορεί να γίνει επιχειρώντας μια «διεπιστημονική βουτιά στα βαθιά νερά της Ιστορίας, της Λαογραφίας και της Ανθρωπολογίας» θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τις σχέσεις αυτών των επιστημών με την αρχειακή εθνογραφία (Δαλκαβούκης 2015).

Σύμφωνα μια πιο γενική τοποθέτηση, η επιστήμη της ιστορίας, της λαογραφίας και της ανθρωπολογίας συνδέονται με την αρχειακή εθνογραφία. Οι συγκεκριμένοι επιστήμονες, γυναίκες και άντρες, συγκροτούν οι ίδιοι/ες αρχεία για τη διαφύλαξη των χειρογράφων και των φωτογραφιών που διαθέτουν, ενώ οι ιστορικοί χρησιμοποιούν αρχεία για τεκμηρίωση και υποστήριξη της έρευνας τους. Ωστόσο σύμφωνα με την Παπαηλία, οι ανθρωπολόγοι κρατούσαν πάντοτε τις αποστάσεις τους από το αρχειακό υλικό, θεωρώντας το ως προνομιακό πεδίο άσκησης της ιστορικής έρευνας (Papailias 2005: 7), κάτι που δεν φαίνεται να συμμερίζονταν οι λαογράφοι.

Επιπρόσθετα όπως αναφέρει και ο Δαλκαβούκης «... η «Αρχειακή Εθνογραφία» δεν είναι μόνο η έρευνα πίσω από τα κιτρινωμένα χαρτιά των αρχείων, αλλά ένας ολόκληρος κόσμος που είναι ανιχνεύσιμος πέρα και έξω από την ποσοτική του διάσταση, ένας κόσμος κωδικοποιημένος με λέξεις και αριθμούς, τον οποίο μπορεί κανείς να αισθητοποιήσει, φτάνει να βρει το κατάλληλο «κλειδί» για να τον ανοίξει στο φως. Αυτό το «κλειδί» δεν είναι άλλο, νομίζω, από τη διεπιστημονική προσέγγιση, σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο, όχι όμως ως ένα σύνολο από τεχνικές προερχόμενες από διαφορετικές «πειθαρχίες», αλλά κυρίως ως ένα σύνολο από «υποψίες» που υποστηρίζονται από τις τεχνικές αυτές και συγκροτούν εντέλει ό,τι ονομάζουμε τεκμηριωμένες υποθέσεις εργασίας ... » (Δαλκαβούκης 2005:35).

1.3 Ο ρόλος της τεχνολογίας και του διαδικτύου σε σχέση με τα αρχεία των Πηλιορειτών

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης έρευνας σχετίζεται με το ρόλο της τεχνολογίας και του διαδικτύου σε σχέση με τα αρχεία των Πηλιορειτών που δραστηριοποιήθηκαν στην Αίγυπτο και που επέλεξαν προς μελέτη σπουδαστές/στρίες του ετήσιου εξ αποστάσεως προγράμματος σπουδών «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου». Τελικό παραδοτέο των σπουδαστών/στριών ήταν να δημιουργήσουν μια αρχειακή εθνογραφία και μια ψηφιακή αφήγηση του αρχείου των Αιγυπτιωτών που επέλεξαν.

Ο ερευνητής παρακολουθεί βήμα – βήμα όλη αυτή την πορεία ενός έτους καθώς επιμελείται και τη φάση πριν την έναρξη του προγράμματος (σχεδιασμός). Στην ουσία τηρεί ημερολόγιο παρακολουθώντας επισταμένα την υλοποίηση του προγράμματος (ποιοτική έρευνα) ενώ παράλληλα σχεδιάζει και την ποσοτική έρευνα που υλοποιήθηκε με ψηφιακά εργαλεία (ποσοτική έρευνα).

Επιπρόσθετα ο ερευνητής κατά τη διάρκεια της έρευνας διερευνά και το ρόλο των κοινωνικών μέσων δικτύωσης και επικοινωνίας σε σχέση με την αρχειακή εθνογραφία. Έτσι τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας θα γίνουν στη συνέχεια εργαλεία των σπουδαστών/στριών που θα τους βοηθήσουν ως ένα βαθμό να αναπτύξουν την αρχειακή εθνογραφία και την ψηφιακή αφήγηση για το αρχείο των Αιγυπτιωτών που επέλεξαν.

1.4 Τα αρχεία των Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω: Μια πλούσια δεξαμενή για επιλογή αρχείου προς έρευνα

Ειδικότερα οι Πηλιορείτες που μετανάστευσαν στην Αίγυπτο κατά τον 19ο κυρίως αιώνα, αλλά και στις αρχές του 20ού δραστηριοποιήθηκαν επιτυχημένα στο γενικό εμπόριο, στη βαμβακοκαλλιέργεια, σε ξενοδοχειακές μονάδες, σε βιοτεχνίες, σε εταιρείες ποτοποιίας, ζυμαρικών, καπνού, καθώς και σε άλλους εμπορικούς και βιοτεχνικούς τομείς. Ειδικότερα η συμβολή των Ελλήνων και ιδιαίτερα των Πηλιορειτών στην επέκταση της βαμβακοκαλλιέργειας και στην καθιέρωσή της ήταν καταλυτική για την αιγυπτιακή οικονομία κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Γνωστές ελληνικές οικογένειες της παροικίας της Αλεξάνδρειας και άλλων

αιγυπτιακών πόλεων με χαρακτηριστικά παραδείγματα τους εμπορικούς οίκους Κασσαβέτη, αδελφών Βόλτου και Παραχειμώνα από τη Ζαγορά Πηλίου επενέβησαν σε όλα τα στάδια της παραγωγής και θεωρούνταν οι πλέον αξιόπιστοι οργανωτές και διαχειριστές της χρηματοπιστωτικής πλαισίωσης της διαδικασίας παραγωγής, επεξεργασίας και διακίνησης του βαμβακιού. Παράλληλα και σε άλλους παραγωγικούς χώρους πρωταγωνιστούσαν πολλές Πηλιορείτικες οικογένειες, δημιουργώντας σημαντικές εμπορικές μονάδες και εξελίσσοντας τον τρόπο παραγωγής ειδικά στην μεταποίηση και συσκευασία καπνού (Καπανιάρης 2014; Κωνσταντινίδης 1936).

Την περίοδο επίσης 1920 - 1940 από πλευράς πνεύματος, εκπαίδευσης και γενικά πολιτισμού (βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, εκδηλώσεις, κ.λπ.) η ελληνική κοινότητα του εξωτερικού είχε να επιδείξει αξιόλογα έργα. Έτσι εκτός των ανθρώπων που ασχολήθηκαν με τις προσωπικές τους χρηματοοικονομικές δραστηριότητες υπήρξαν και άλλοι, που ως παρακαταθήκη τους άφησαν, όχι κάποια γενναία δωρεά ή κάποιο κληροδότημα, αλλά το λογοτεχνικό τους, εν γένει, έργο. Επικεφαλής αυτής της πνευματικής κίνησης από την πλευρά των «Πηλιορείτων εν Αιγύπτω» υπήρξαν αρκετοί Ζαγοριανοί, αλλά και αρκετές Ζαγοριανές, όπως ο ποιητής Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης γνωστός με το καλλιτεχνικό ψευδώνυμο Πέτρος Μάγνης, συνιδρυτής και του λογοτεχνικού περιοδικού «ΣΕΡΑΠΙΟΝ» και ο λόγιος επίσης και λογοτέχνης Απόστολος Κωνσταντινίδης, που έφερε το καλλιτεχνικό ψευδώνυμο Πήλιος Ζάγρας. Ακόμη ο Κώστας Τσαγκαράδας που συνέγραψε λογοτεχνήματα, διηγήματα, χρονογραφήματα ή και μυθιστορήματα με θεματολογία αντλημένη κυρίως από την καθημερινή ζωή των Αιγυπτίων γεωργών, καθώς και ο Κωνσταντίνος Λιβανός που ίδρυσε τον σύλλογο ελληνισμού «Ερμής». Από το χώρο του σημερινού Δήμου Ζαγοράς - Μουρεσίου και ειδικότερα από το Μούρεσι κατάγονταν ο Κωνσταντίνος Βασιλειάδης, ο οποίος σε ηλικία 16 ετών δημοσίευσε στον «Ταχυδρόμο» το πρώτο του χρονογράφημα. Από την ίδια κωμόπολη του Μουρεσίου κατάγονταν επίσης ο Δημήτριος Χρυσάνθης, ο οποίος συγκαταλέγεται στους συνιδρυτές του περιοδικού «ΣΕΡΑΠΙΟΝ», καθώς και ο θείος αυτού, ο Νικόλαος, η κόρη του οποίου Εύα Χρυσάνθη - Μοσχοπούλου συνέγραψε κινηματογραφικά σενάρια στα αγγλικά. Επιγραμματικά αναφέρονται εδώ και τα ονόματα του Στέφανου Χρίπη και της

Αθηνάς Ι. Παππά από την Τσαγκαράδα και της Μαρίας Βόλτου (Άργαν Πηλείαν) από τη Ζαγορά (Καπανιάρης 2014; Κωνσταντινίδης 1936).

1.5 Οι αναγνώσεις των αρχείων σε ψηφιακό περιβάλλον

Ένα από τα σημαντικά ζητήματα που θα μας απασχολήσουν στην έρευνα μας με πεδίο εφαρμογής τα αρχεία των «Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω» είναι και οι αναγνώσεις των αρχείων σε ψηφιακό περιβάλλον χρησιμοποιώντας την τεχνολογία ως εργαλείο προβολής και αποκρυπτογράφησης αλλά και ως εργαλείο συλλογής νέων δεδομένων από συγγενικά πρόσωπα και τους/τις ιδιοκτήτες/τριες των αρχείων (e-learning, ψηφιακές αφηγήσεις, κλειστές ομάδες συνομιλιών, ιστολόγια κ.ά.). Άλλωστε πολλές φορές η πρωτογενής έρευνα σε αρχεία και τεκμήρια με στόχο την παραγωγή μιας εθνογραφίας μπορεί να πραγματοποιηθεί απευθείας σε ψηφιακά τεκμήρια και όχι στα πρωτότυπα τεκμήρια. Βέβαια το γεγονός αυτό καθαυτό έχει κάποια πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που θα διερευνηθούν και αποτελεί ένα ακόμα αντικείμενο της έρευνας.

Ερευνώντας ένα αρχείο με πραγματικά αντικείμενα (εικόνες, δημοσιεύματα, χειρόγραφα, έντυπα, αντικείμενα κ.ά) οδηγούμαστε σε συγκεκριμένα ευρήματα, και σταδιακά διαμορφώνουμε κάποιες συγκεκριμένες απόψεις. Συνομιλώντας με αρχεία που βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή, οδηγούμαστε σε μια νέα ψηφιακή ανάγνωση που χρειάζεται μια εμπειρία, μια άλλη τοποθέτηση στα χώρο και στο χρόνο, καθώς και μια πιθανή συσχέτιση με άλλα τεκμήρια. Βέβαια ο χρόνος αναζήτησης και επεξεργασίας σε ψηφιακά αρχεία μπορεί να αποβεί σωτήριος σε μεγάλης έκτασης αρχεία όπου θα πρέπει η ανάγνωση να είναι στοχευόμενη, έγκαιρη και πολλαπλή.

Ωστόσο ο ρόλος της τεχνολογίας στην αρχειακή εθνογραφία είναι σημαντικός και έως σήμερα δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς το σύνολο των διαφορετικών της διαστάσεων. Συνολικά οι περιπτώσεις που διερευνούνται στην παρούσα εργασία είναι:

α) η τεχνολογία ως εργαλείο στην υπηρεσία της εθνογραφικής έρευνας (ψηφιοποίηση, βάσεις δεδομένων, αναζήτηση, ευρετηρίαση, αποτυπώσεις με ψηφιακά μέσα),

- β) ο ρόλος του διαδικτύου και ειδικότερα των εργαλείων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και του web 2.0 με έμφαση στα κοινωνικά δίκτυα (face book και ιστολόγια) ως «παραγωγού» νέου συμπληρωματικού υλικού (συμπλήρωση πεδίων της έρευνας, νέες προφορικές μαρτυρίες σε ανοικτό ή κλειστό περιβάλλον (κλειστές ομάδες), σχολιασμός, εμπλουτισμός με νέα τεκμήρια),
- γ) η συνομιλία με ψηφιακά αρχεία και η παραγωγή αφηγήματος, ιστορίας, γεγονότων (ψηφιακή αφήγηση συγγενών).

1.6 Αντικείμενο της έρευνας

Η έρευνα θα προσπαθήσει να προσεγγίσει την αρχειακή εθνογραφία επιχειρώντας ένα διεπιστημονικό διάλογο στα αντικείμενα της Ιστορίας, της Λαογραφίας της Ανθρωπολογίας και της Πληροφορικής. Παράλληλα θα διερευνήσει τις σχέσεις αυτών των επιστημών με την αρχειακή εθνογραφία, καθώς και τη σχέση της τεχνολογίας με τις διαφορετικές ψηφιακές αναγνώσεις που μπορεί να προσφέρει μέσω ενός ετήσιου εξ αποστάσεως προγράμματος για την αρχειακή εθνογραφία και τους «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω». Το πεδίο εφαρμογής της αρχειακής εθνογραφίας θα αποτελέσουν τα αρχεία που θα επιλέξουν οι σπουδαστές/στριες και αφορούν τα αρχεία των «Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω», πολυποίκιλα αρχεία με δυνατότητες πολλαπλών αναγνώσεων. Επιπρόσθετα η έρευνα θα διερευνήσει, θα αναλύσει, και θα ερμηνεύσει -αφού εντοπίσει και επιλέξει με βάση συγκεκριμένα κριτήρια το ίδιο το υλικό, «συνομιλώντας» μαζί του και προσπαθώντας να συμβάλει στην ανάπτυξη μεθοδολογίας της αρχειακής εθνογραφίας.

1.7 Η πρωτοτυπία της έρευνας

Η πρωτοτυπία της παρούσας πρότασης έγκειται στα εξής:

- α) στο περιεχόμενο της, αφού δεν έχουν διερευνηθεί εκτενώς τέτοιου είδους πολυποίκιλα ανέκδοτα αρχεία, οι σχέσεις της αρχειακής εθνογραφίας, με τις επιστήμες της λαογραφίας, της ιστορίας και της ανθρωπολογίας σε ανέκδοτο αρχειακό υλικό, καθώς επίσης δεν έχουν διερευνηθεί οι πολλαπλές αναγνώσεις που μπορεί να προσφέρει η τεχνολογία και το διαδίκτυο,
- β) στην συμβολή για την ανάπτυξη μεθοδολογίας της αρχειακής εθνογραφίας, διότι ακόμα και σε διεθνές επιστημονικό επίπεδο δεν έχουν αναπτυχθεί αρκετές σχετικές

έρευνες. Επίσης δεν υπάρχουν σχετικές διδακτορικές διατριβές που να ασχολούνται εξ ολοκλήρου με το θέμα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα αποτελέσουν τη βάση για παραπέρα διερεύνηση της αρχειακής εθνογραφίας με διεπιστημονικό τρόπο στη βάση των σχετικών πολιτισμικών σπουδών (cultural studies). Ακόμα είναι δυνατό να εμπλουτίσουν το θεωρητικό πλαίσιο ερευνητικών μαθημάτων σχετικών πανεπιστημιακών τμημάτων όπως και του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών. Η μελέτη του προαναφερθέντος πεδίου της αρχειακής εθνογραφίας μέσα από το πρίσμα της διεπιστημονικής προσέγγισης θα συμβάλλει στην απόκτηση της απαιτούμενης θεωρητικής γνώσης, αλλά και στην πρακτική κατάρτιση των φοιτητών/τριών σε νέα γνωστικά πεδία, ώστε μετά την αποφοίτησή τους από το Τμήμα να μπορούν να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις της απασχόλησής τους στη δημόσια και την ιδιωτική εκπαίδευση. Τέλος, η παραγωγή της σχετικής θεωρίας θα εμπλουτίσει τους υπάρχοντες ερευνητικούς προσανατολισμούς του τμήματος.

1.8 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Η παρούσα έρευνα σκοπεύει στη διεύρυνση του θεωρητικού πλαισίου των πολιτισμικών σπουδών, με τη συμπερίληψη σε αυτό της αρχειακής εθνογραφικής υπό το πρίσμα της διεπιστημονικής προσέγγισης και την ανάπτυξη της αρχειακής εθνογραφίας, γεγονός που διαμορφώνει νέους ορίζοντες για την επιστήμη αυτή.

Στόχοι της είναι, μεταξύ των άλλων, η διερεύνηση της έννοιας του αρχείου στην εθνογραφία, η διεπιστημονική σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ των σχετικών επιστημών με το αρχειακό υλικό, η επιβεβαίωση της αρχειακής εθνογραφίας ως κατάλληλης μεθόδου για τη μελέτη και ερμηνεία των σχέσεων και των κανόνων που αναπτύσσονται μέσα σε μια κοινωνία και τέλος η κατανόηση των ιστορικών γεγονότων (περιεχόμενο των αρχείων).

1.9 Μεθοδολογία

Σκοπός της παρούσης έρευνας μεταξύ άλλων η συνεισφορά για τη δημιουργία μεθοδολογικού πλαισίου για την αρχειακή εθνογραφία μελετώντας συναφή μεθοδολογικά πλαίσια των πολιτισμικών σπουδών (cultural studies), δηλαδή της ψηφιακής – διαδικτυακής εθνογραφίας, της αστικής λαογραφίας, της φεμινιστικής εθνογραφίας, της δημόσιας ιστορίας και της προφορικής ιστορίας.

Ο ερευνητής με βάση τα ανέκδοτα αρχεία της «Πηλιορείτικης παροικίας» στην Αίγυπτο από το 1880 έως το 1960, θα προσπαθήσει μέσω των νέων τεχνολογιών, του διαδικτύου και των πολλαπλών αναγνώσεων που προσφέρει η τεχνολογία να ερμηνεύσει πως λειτουργούν τα πολιτισμικά φαινόμενα έξω από το χώρο και την εποχή, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μελλοντικά ενός μεθοδολογικού πλαισίου στο χώρο της αρχειακής εθνογραφίας.

Ειδικότερα θα ερευνηθεί το υλικό έξι περίπου αρχείων «Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω», μέσω σχετικού εξ αποστάσεως προγράμματος, διαφορετικής θεματολογίας που αποτελούνται από χειρόγραφα, αλληλογραφία, καρτ ποστάλ, σημειώματα, ημερολόγια, φωτογραφίες. Παράλληλα θα επιχειρηθεί σύγκριση με άλλους είδους αρχειακό υλικό (βιβλία, δημοτολόγια κ.α.) και θα πραγματοποιηθεί βιβλιογραφική έρευνα για την περίοδο στην οποία αναφέρονται τα αρχεία. Επιπρόσθετα θα επιχειρηθεί επιτόπια έρευνα σε υπάρχοντες χώρους. Για κάθε αρχείο θα αναζητηθούν πρόσωπα - κλειδιά συγγενών των προσώπων που αναφέρονται στα αρχεία από τα οποία θα ληφθεί σχετική συνέντευξη. Η χρήση της τεχνολογίας για τη συλλογή νέου υλικού θα εστιαστεί στην αναζήτηση φωτογραφιών, αντικειμένων (ηλεκτρονικές δημοπρασίες) και σχετικών βιβλίων – ερευνών στο διαδίκτυο.

Τα θέματα που πάνω στα οποία εργάστηκαν οι σπουδαστές/στριες του εξ αποστάσεως προγράμματος με τη χρήση σχετικών αρχείων ώστε να προκύψει η αρχειακή εθνογραφία και η ψηφιακή αφήγηση είναι:

- 1. Ατμοπλοϊκή εταιρία «Πήλιον», των Στακού – Νανόπουλου: Μια επιτυχημένη προσπάθεια ναυτιλιακής εταιρίας από Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω,**
- 2. Το περιοδικό «Κόριννα»: Μια δυναμική πρωτοβουλία μιας ομάδας μαθητριών του Αχιλλοπουλείου Παρθεναγωγείου Καΐρου,**
- 3. Η συνεισφορά των πηλιορειτών της Αιγύπτου στους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες της Ελλάδος. (1878-1918),**
- 4. Ο Γεώργιος Κανισκέρης εκ Μακρυρράχης Πηλίου και ο έτερος Πολύβιος Μοδινός εξ Ομόδου Λεμεσού,**
- 5. Πέτρος Μάγνης (Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης): Ο Ζαγοριανός ποιητής,**

6. Το αρχείο των οικογενειών Λεγαντίνη-Ρέτζου-Κατσαντώνη, με αφετηρία το Μούρεσι Πηλίου και σταδιακή εγκατάσταση σε διάφορα σημεία της κάτω Αιγύπτου,
7. Η θέση της γυναίκας – υπηρέτριας (υπηρετικού προσωπικού) τον 19ο – 20ο αιώνα στην Ελλάδα και την Αίγυπτο.

Κατά τη φάση της συγγραφής των αποτελεσμάτων ο ερευνητής θα λάβει υπόψη τον πλούτο των συμφραζομένων, τη διεισδυτική μεταφορική και συμβολική ερμηνεία τους, ενώ δεν θα εστιάσει μόνο στην περιγραφή, αλλά θα διατυπώσει ερμηνευτικές έννοιες, που διασαφηνίζουν την περιγραφή και αποκαλύπτουν την εσωτερική λειτουργία των φαινομένων στο συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο.

Η έρευνα κυρίως στηρίχθηκε στη μελέτη ενός εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού προγράμματος (e-learning) που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε για το λόγο αυτό. Σ' αυτό το πρόγραμμα οι εκπαιδευόμενοι/ες εκτός του υλικού μελέτησαν το υλικό ανά δεκαπενθήμερο από την ηλεκτρονική πλατφόρμα στα δύο εξάμηνα του προγράμματος και με τη λήξη του προγράμματος ολοκλήρωσαν: α) μια σύντομη εθνογραφία συνοδευόμενη από αντίστοιχο αρχειακό υλικό για μια οικογένεια ή ένα πρόσωπο ή μια ομάδα ανθρώπων με θέμα τους Πηλιορείτες Αιγυπτιώτες μέσα από ανέκδοτο υλικό το οποίο θα πρέπει να αναζητήσουν στην περιοχή του Πηλίου ή από συγγενικά πρόσωπα και β) μια ψηφιακή αφήγηση (διάρκειας 5 λεπτών).

Κατά τη διάρκεια της έρευνας θα τηρηθούν οι αρχές δεοντολογίας της εθνογραφίας, όπως ο σεβασμός της αξιοπρέπειας των συμμετεχόντων/ουσών, των πολιτισμικών διαφορετικών στοιχείων τους, της ιδιωτικής ζωής τους, η τήρηση της ανωνυμίας, ο απόλυτος σεβασμός στις αρχές που διέπουν την κοινότητα, η εχεμύθεια.

1.10 Υλοποίηση της έρευνας: Το εξ αποστάσεως πρόγραμμα «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου»

Το εξ αποστάσεως πρόγραμμα «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου» ξεκίνησε το χειμερινό εξάμηνο του 2018-19 στο πλαίσιο κύκλου σπουδών ενός έτους (δύο εξάμηνα) και ολοκληρώνεται το Μαΐο του 2019. Το πρόγραμμα υλοποιείται με την επιστημονική

επιμέλεια του Εργαστηρίου Λαογραφίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας της Σχολής Κλασικών & Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστήμιο Θράκης. Οι επιστημονικοί υπεύθυνοι του προγράμματος είναι ο Μανώλης Βαρβούνης, Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και ο Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Karaniaris Varvounis 2019a:7).

Η ολοκλήρωση του κύκλου σπουδών πρόσφερε στους/στις εκπαιδευόμενους/ές βαθιά γνώση του αντικειμένου, μέσω δύο εξαμήνων τα οποία διαρθρώνονται σε διδακτικά αντικείμενα και οδηγούν σε σχετικό πιστοποιητικό. Οι διδακτικές ενότητες που θα παρακολουθήσουν οι σπουδαστές/τριες είναι : 1) Εισαγωγή στην εθνογραφία, 2) Ψηφιακή εθνογραφία, 3) Βασικές αρχές αρχειακής εθνογραφίας, 4) Η συνέντευξη ως εργαλείο εθνογραφικής έρευνας 5) Ψηφιακή αφήγηση και συλλογική μνήμη, 6) Εργαστήριο ψηφιοποίησης και διαχείρισης τεκμηρίων και πηγών, 7) Εργαλεία Κοινωνικής Δικτύωσης και συλλογική μνήμη (Karaniaris Varvounis 2019a:7).

Εικόνα 1: Το εξ αποστάσεως πρόγραμμα «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου»

1.11 Σκοπός του προγράμματος

Βασικό σκοπός του εξ αποστάσεως προγράμματος ήταν να δημιουργήσει τις συνθήκες εκείνες που θα επέτρεπαν την διεξαγωγή της έρευνας που σχετίζονταν με το κατά πόσο η τεχνολογία και το διαδίκτυο μπορούν να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη της αρχειακής εθνογραφίας μέσα από τα αρχεία των «Πηλιορείτων Εν Αιγύπτω». Παράλληλα μέσω των συμμετεχόντων/ουσών που θα ασχολούνταν με την αρχειακή εθνογραφία να διερευνήσει τη χρήση της τεχνολογίας ως εργαλείου προβολής και αποκρυπτογράφησης αλλά και ως εργαλείου συλλογής νέων δεδομένων από συγγενικά πρόσωπα (αναδιήγηση) και τους/τις ιδιοκτήτες/τριες των αρχείων (ψηφιακές αφηγήσεις, κλειστές ομάδες συνομιλιών, ιστολόγια κ.ά.). Άλλωστε πολλές φορές η πρωτογενής έρευνα σε αρχεία και τεκμήρια με στόχο την παραγωγή μιας εθνογραφίας μπορεί να πραγματοποιηθεί απευθείας σε ψηφιακά τεκμήρια και όχι στα πρωτότυπα τεκμήρια. Βέβαια το γεγονός αυτό καθαυτό έχει κάποια πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που θα διερευνηθούν και αποτελεί ένα ακόμα αντικείμενο του προγράμματος (Karaniaris Varvounis 2019a:7).

1.12 Μεθοδολογία του προγράμματος

Οι εκπαιδευόμενοι/ες εκτός του υλικού που θα μελετήσουν ανά δεκαπενθήμερο από την πλατφόρμα στα δύο εξάμηνα του προγράμματος θα πρέπει να ολοκληρώσουν στο τέλος του προγράμματος: α) μια σύντομη εθνογραφία συνοδευόμενη από αντίστοιχο αρχειακό υλικό για μια οικογένεια ή ένα πρόσωπο ή μια ομάδα ανθρώπων με θέμα τους Πηλιορείτες Αιγυπτιώτες μέσα από ανέκδοτο υλικό το οποίο θα πρέπει να αναζητήσουν στην περιοχή του Πηλίου ή από συγγενικά πρόσωπα και β) μια ψηφιακή αφήγηση (διάρκειας 5 λεπτών).

Για να ανταποκριθούν οι συμμετέχοντες/ουσες στο πρόγραμμα και ειδικότερα στα τελικά παραδοτέα θα πρέπει να παρακολουθήσουν δια ζώσης στο β' εξάμηνο (Εαρινό Εξάμηνο 2018-19) το υποχρεωτικό διήμερο δια ζώσης εργαστήριο με τίτλο : «Εργαλεία Ψηφιακής Αφήγησης: Δημιουργώντας ιστοριοπίνακα, επεξεργασία ήχου και βίντεο, επεξεργασία εικόνων» διάρκειας 8 ωρών (Karaniaris Varvounis 2019a:7).

1.13 Η ύλη του ερευνητικού εξ αποστάσεως προγράμματος

Αναλυτικότερα η ύλη της ενότητας (χειμερινό εξάμηνο 2018-2019) διαμορφώθηκε ως εξής:

Περιγραφή των εξαμηνιαίων μαθημάτων

Όλες οι εισηγήσεις των μαθημάτων κάθε δεκαπενθήμερου μεταδίδονταν ζωντανά (live) από το κανάλι YouTube της Ακαδημίας Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας όπου και αναρτιόνταν οι σχετικοί σύνδεσμοι στην πλατφόρμα τηλεκαίτευσης (moodle), ώστε οι εκπαιδευόμενοι/ες να μπορούν ξανά, να παρακολουθήσουν σε άλλο χρόνο τις διαλέξεις που επιθυμούν.

Τίτλος μαθήματος	Εξάμηνο / έτος	Επιστημονικοί Υπεύθυνοι
«Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχαική Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου» (Α' Εξάμηνο Σπουδών)	Χειμερινό Εξάμηνο 2018-19	Μανώλης Βαρβούνης, Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	Διδάσκων/ουσα – Είδος διδασκαλίας	Περιεχόμενο
1 ^ο Δεκαπενθήμερο 1/10/2018 – 14/10/2018	Μαρία Γκασούκα, Καθηγήτρια Λαογραφίας και Φύλου του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου <u>13/10/2018</u> <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u>	Εισαγωγή στην Εθνογραφία
2 ^ο Δεκαπενθήμερο	Δρ Ξανθίππη Φουλίδη Μεταδιδακτορική	Εισαγωγή στη Ψηφιακή

15/10/2018 – 28/10/2018	ερευνήτρια του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου <u>20/10/2018</u> <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ή ΕΞ</u> <u>ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ</u> <u>ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u>	Εθνογραφία
3ο Δεκαπενθήμερο 29/10/2018 – 11/11/2018	Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 3/11/2018 <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u>	Αιγυπτιώτης ελληνισμός και ευεργετισμός: Οι Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω
4ο Δεκαπενθήμερο 12/11/2018 – 25/11/2018	Μανώλης Βαρβούνης Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης	Βασικές αρχές αρχειακής εθνογραφίας : Από την θεωρία στην πράξη Παραδείγματα από τα αρχεία των Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω

	Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 17/11/2018 <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u>	
5ο Δεκαπενθήμερο 26/11/2018 – 9/12/2018	Δρ Ελένη Κονταξή, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Αγωγής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας 1/12/2018 <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u>	Λογοτεχνία της ελληνικής Διασποράς στην Αίγυπτο των αρχών του 20ού αι.: Η περίπτωση των Πηλιορείτων.
6ο Δεκαπενθήμερο <u>10/12/2018 – 23/12/2018</u>	Βασίλης Δαλκαβούκης Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης 15/12/2018	Αρχειακή εθνογραφία: Διερευνώντας το πεδίο

	<u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u>	
--	----------------------------------	--

Αναλυτικότερα η ύλη της ενότητας του β εξαμήνου (Εαρινό Εξάμηνο 2018-2019) διαμορφώθηκε ως εξής:

Τίτλος μαθήματος	Εξάμηνο / έτος	Επιστημονικός Υπεύθυνος
«Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχαιακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου» (Β' Εξάμηνο Σπουδών)	Εαρινό Εξάμηνο 2018-19	Μανώλης Βαρβούνης, Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	Διδάσκων/ουσα – Είδος διδασκαλίας	Περιεχόμενο
1^ο Δεκαπενθήμερο 11/2 - 17/2 και 18/2 - 24/2 Σάββατο, 16 Φεβρουαρίου 2019	Μανώλης Βαρβούνης Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός	Από το αρχαιακό τεκμήριο στον σχεδιασμό μιας ψηφιακής αφήγησης και την παραγωγή εθνογραφικού κειμένου (επιλογή, εκλογή, ψηφιοποίηση, τεκμηρίωση, επεξεργασία, προετοιμασία)

	Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ	
2ο Δεκαπενθήμερο 25/2 - 3/2 και 4/3 - 10/3 Σάββατο, 2 Μαρτίου 2019	Μανώλης Βαρβούνης Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ	Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας: Εργαλεία συλλογής και καταγραφής υλικού ή ψηφιακά ερευνητικά σημειωματάρια;
3ο Δεκαπενθήμερο 11/3 – 17/3 και 18/3 – 24/3 Σάββατο, 16 Μαρτίου 2019	Αντώνης Σμυρναίος, Αναπληρωτής Καθηγητής Νεοελληνικής Ιστορίας, Εκπαίδευσης και Διδακτικής της Ιστορίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ	Ιστορία και αφήγηση
4ο Δεκαπενθήμερο	Μπράτιτσης Θαρρενός, Αναπληρωτής Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών	

25/3 – 31/3 και 1/4 – 7/4 Σάββατο 30 Μαρτίου 2019	του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Συντονιστής και Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Δημιουργική Γραφή» – Ενότητα: Ψηφιακή Αφήγηση στην Εκπαίδευση). Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ	Ψηφιακή αφήγηση: Εργαλεία, τεχνικές και μεθοδολογία
<u>Σάββατο 4 Μαΐου 2019</u> <u>Εργαστήριο δια ζώσης</u> <u>(1^ο Εργαστηριακό Κέντρο Βόλου) 10:00 – 13:00 μ.μ.</u> <u>Κυριακή 5 Μαΐου 2019</u> <u>Εργαστήριο δια ζώσης</u> <u>(1^ο Εργαστηριακό Κέντρο</u>	Μπράττισης Θαρρενός, Αναπληρωτής Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Συντονιστής και Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Δημιουργική Γραφή» – Ενότητα: Ψηφιακή Αφήγηση στην Εκπαίδευση). Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης,	Εργαλεία Ψηφιακής Αφήγησης : Δημιουργώντας ιστοριοπίνακα, επεξεργασία ήχου και βίντεο, επεξεργασία εικόνων.

<u>Βόλου) 10:00 – 13:00 μ.μ.</u>	Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο	
5ο Δεκαπενθήμερο 8/4 - 14/4 και 15/4 - 21/4 Σάββατο 13Απριλίου 2019	Μπράτισης Θαρρενός, Αναπληρωτής Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Συντονιστής και Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Δημιουργική Γραφή» – Ενότητα: Ψηφιακή Αφήγηση στην Εκπαίδευση). Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ	Εργαστήριο Ψηφιακής Αφήγησης I: Από τα αρχαιακά τεκμήρια στον σχεδιασμό μιας ψηφιακής αφήγησης
ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΠΑΣΧΑ 22/4/2019 - 5/5/2019		
6ο Δεκαπενθήμερο 6/5 - 12/5 και 13/5 - 19/5	Μπράτισης Θαρρενός, Αναπληρωτής Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Συντονιστής και Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Δημιουργική	Εργαστήριο Ψηφιακής Αφήγησης II: Από τα αρχαιακά τεκμήρια στον σχεδιασμό μιας ψηφιακής αφήγησης (Ολοκλήρωση

Σάββατο 11 Μαΐου 2019	Γραφή» – Ενότητα: Ψηφιακή Αφήγηση στην Εκπαίδευση). Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ	Ψηφιακής αφήγησης)
-------------------------------------	--	----------------------------------

1.14 Εξ αποστάσεως πρόγραμμα για την αρχειακή εθνογραφία: Αξιολόγηση του μαθήματος «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου»

1.14.1 Εισαγωγή

Το εξ αποστάσεως πρόγραμμα «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου» ξεκίνησε το χειμερινό εξάμηνο του 2018-19 στο πλαίσιο κύκλου σπουδών ενός έτους (δύο εξάμηνα) και ολοκληρώθηκε το Μαΐο του 2019. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με την επιστημονική επιμέλεια του Εργαστηρίου Λαογραφίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας της Σχολής Κλασικών & Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος ήταν να προσεγγίσει την αρχειακή εθνογραφία επιχειρώντας ένα διεπιστημονικό διάλογο στα αντικείμενα της Ιστορίας, της Λαογραφίας, της Ανθρωπολογίας και της Πληροφορικής (Karaniaris & Varvounis 2019b). Παράλληλα να διερευνήσει τις σχέσεις αυτών των επιστημών με την αρχειακή εθνογραφία, καθώς και τη σχέση της τεχνολογίας με τις διαφορετικές ψηφιακές αναγνώσεις που μπορεί να προσφέρουν. Το πεδίο εφαρμογής του εξ αποστάσεως προγράμματος αφορούσε την αρχειακή εθνογραφία με εφαρμογή στα αρχεία των «Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω», πολυποίκιλα αρχεία με δυνατότητες πολλαπλών αναγνώσεων (Karaniaris & Varvounis 2019a:7).

1.14.2 Προδιαγραφές - απαιτήσεις του εξ αποστάσεως προγράμματος

Οι εκπαιδευόμενοι/ες εκτός του βασικού υλικού (βασικό σύγγραμμα του μαθήματος (βιβλίο), πρόσθετα αρχεία pdf – power point, links σε εξωτερικές ιστοσελίδες, θεωρία εμπλουτισμένη με εικόνες και links, πρόσθετη Βιβλιογραφία και Δικτυογραφία, μαγνητοσκοπημένες διαλέξεις, παραδείγματα - υποδειγματικές ασκήσεις, ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, μελέτες περίπτωσης, σχήματα-διαγράμματα-πίνακες, βιντεοπαρουσιάσεις) που θα μελετούσαν ανά δεκαπενθήμερο από την πλατφόρμα moodle θα έπρεπε να απαντήσουν υποχρεωτικά σε ένα κουίζ (Σωστού – Λάθους) δέκα ερωτήσεων, να συμμετέχουν στις συζητήσεις (forum) και να παρακολουθήσουν εναλλακτικά το δίδωρο μάθημα κάθε δεκαπενθημέρου δια ζώσης ή μέσω του Youtube live ή το βίντεο που παράλληλα αποθηκεύονταν στην πλατφόρμα moodle. Κάθε δεκαπενθήμερο το εξαμηνιαίο μάθημα είχε διαφορετικό υπεύθυνο καθηγητή. Για όλο όμως το εξάμηνο υπήρχε ένας επιστημονικός υπεύθυνος. Επιπρόσθετα υπήρχε από την αρχή του εξαμήνου και ένα προτεινόμενο έντυπο σύγγραμμα για όλο το εξάμηνο. Στο τέλος του εξαμήνου για να ολοκληρωθεί η φοίτηση των εκπαιδευομένων που οδηγούσε σε σχετική βεβαίωση παρακολούθησης και ολοκλήρωσης έπρεπε να απαντήσουν σωστά σε ποσοστό 60% σε ένα σύνολο εξήντα ερωτήσεων από την ύλη των έξι δεκαπενθημέρων (Karaniaris & Varvounis 2019a:7).

1.14.3 Το περιεχόμενο του προγράμματος (γνωστικό αντικείμενο)

Το πρώτο εξάμηνο του ετήσιου εξ αποστάσεως προγράμματος «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου» υπήρξε προπαρασκευαστικό, με στόχο να βοηθήσει και να ενισχύσει τους/τις σπουδαστές/στριες να αποκτήσουν ένα θεωρητικό πλαίσιο ώστε στη συνέχεια (β' εξάμηνο) να εκπονήσουν μια σύντομη εθνογραφία καθώς και μια ψηφιακή αφήγηση. Το περιεχόμενο του πρώτου εξαμήνου αφορούσε τα παρακάτω διδακτικά αντικείμενα ανά δεκαπενθήμερο:

- Αιγυπτιώτης ελληνισμός και ευεργετισμός: Οι Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω,
- Εισαγωγή στη Ψηφιακή Εθνογραφία,
- Εισαγωγή στην Εθνογραφία

- Βασικές αρχές αρχειακής εθνογραφίας : Από την θεωρία στην πράξη, Παραδείγματα από τα αρχεία των Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω,
- Λογοτεχνία της ελληνικής Διασποράς στην Αίγυπτο των αρχών του 20ού αι.: Η περίπτωση των Πηλιορειτών
- Αρχειακή εθνογραφία: Διερευνώντας το πεδίο.

1.14.4 Μεθοδολογία έρευνας

Η έρευνα σχεδιάστηκε με στόχο, μέσα από ένα πειραματικό σχέδιο προ-ελέγχου / μετα-ελέγχου μιας ομάδας εξ αποστάσεως εκπαιδευομένων σε ζητήματα αρχειακής εθνογραφίας, να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα ενός συνόλου διδακτικών παρεμβάσεων (μέσω της πλατφόρμας moodle) που σαν στόχο είχε να αποκτήσουν ένα θεωρητικό υπόβαθρο καθώς και άλλες χρήσιμες δεξιότητες, έτσι ώστε στο β εξάμηνο να εκπονήσουν μια σύντομη εθνογραφία καθώς και μια ψηφιακή αφήγηση με θέμα τα αρχεία των Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε κατά την υλοποίηση της έρευνας ήταν συνδυαστική (ποιοτική και ποσοτική). Ειδικότερα, για την ποσοτική έρευνα χρησιμοποιήθηκαν το εργαλείο συλλογής δεδομένων PRE - POST: Ως εργαλείο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο μέσω φόρμας google. Το ερωτηματολόγιο εφαρμόστηκε σε 2 χρονικές στιγμές, πριν τις διδακτικές παρεμβάσεις (χρονική στιγμή PRE) και μετά τις παρεμβάσεις (χρονική στιγμή POST). Με το εργαλείο αυτό διερευνήθηκε, κυρίως, το γνωστικό αντικείμενο, οι στόχοι και οι προσδοκίες που συνδέονταν με την επαγγελματική βελτίωση και τέλος την επίδραση των Τ.Π.Ε. στη διαδικασία (πληροφορικός αλφαριθμητισμός) (Robson, 2007:150).

Οι ερωτήσεις ήταν κυρίως κλειστού τύπου και αναφέρονταν στην αξιολόγηση διάφορων παραγόντων της μεθόδου με υποερωτήσεις 5 βαθμιας κλίμακας Likert. Για την ποιοτική έρευνα χρησιμοποιήθηκε επιτόπια παρακολούθηση / ημερολόγιο διδακτικών παρεμβάσεων: Καθ' όλη τη διαδικασία των διδακτικών παρεμβάσεων από τον/την διδάσκοντα/ουσα της τάξης, σε ρόλο παρατηρητή ο ερευνητής κατέγραφε σημειώσεις σε αναλυτικό ημερολόγιο ως εργαλείο επιτόπιας παρατήρησης. Οι διδακτικές παρεμβάσεις κατεγράφησαν σε βίντεο και αναρτήθηκαν στην πλατφόρμα δίνοντας τη δυνατότητα λεπτομερούς καταγραφής, ενισχύοντας έτσι την έρευνα και με ποιοτικά εργαλεία (Robson, 2007:306-307).

1.14.5 Διαδικασία έρευνας - Χορήγηση του ερωτηματολογίου

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε από 1 Οκτωβρίου 2018 έως τέλος Ιανουαρίου 2019. Ο πληθυσμός στόχος της έρευνας ήταν άτομα που φοιτούν στο προγράμματος εξ αποστάσεως «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου», Α' εξάμηνο (Χειμερινό Εξάμηνο 2018-19).

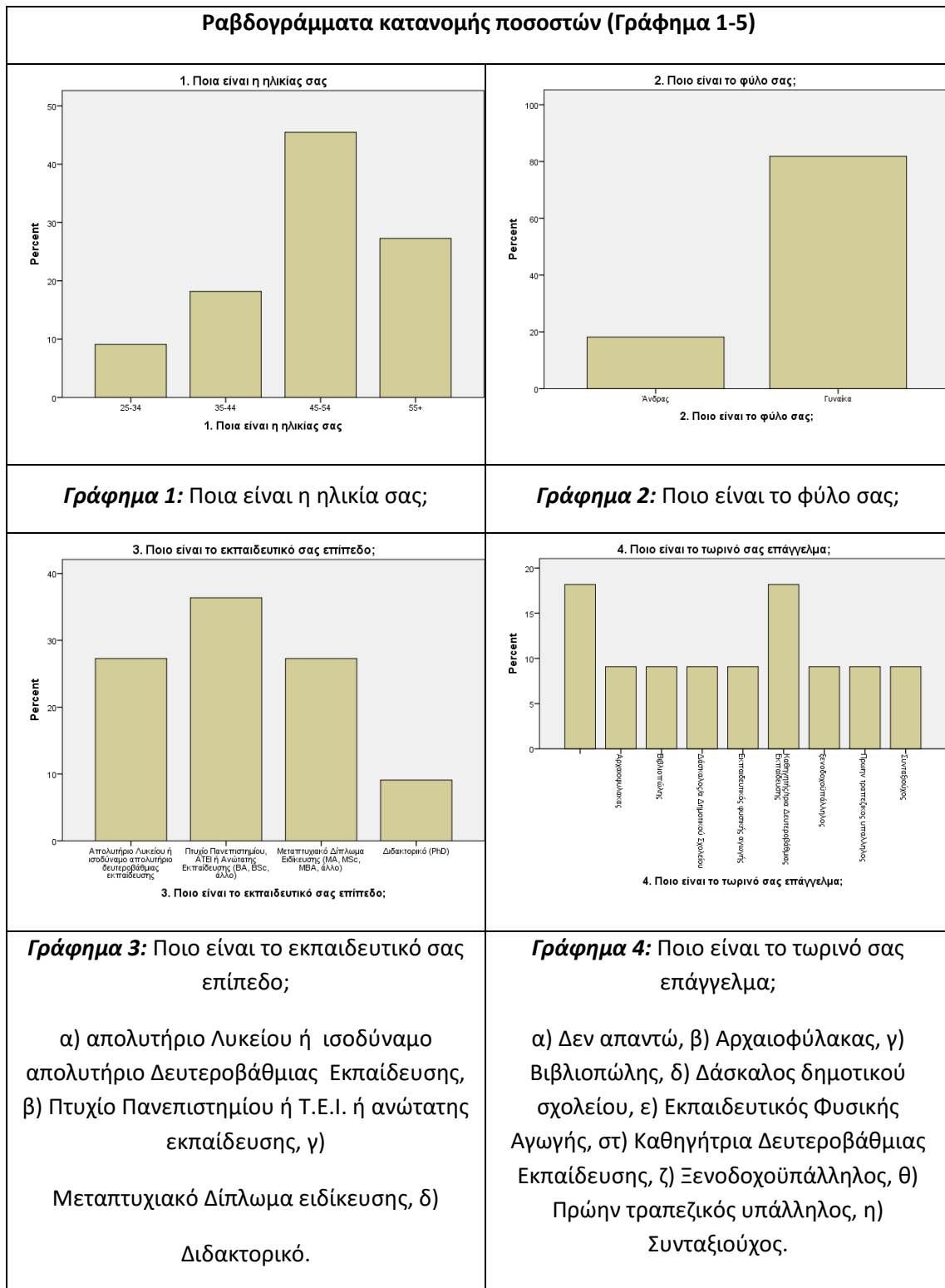
Προκειμένου να διανεμηθεί το εργαλείο στον πληθυσμό στόχο, έγινε αξιοποίηση του google form σε δύο φάσεις: α) αρχική (pre test), δηλαδή πριν την παρακολούθηση του μαθήματος με σκοπό την καταγραφή των προσδοκιών και των απόψεων των συμμετεχόντων σε μια σειρά από ζητήματα, β) τελική (post test), δηλαδή μετά την ολοκλήρωση της παρακολούθησης με σκοπό την αποτύπωση της τελικής άποψης μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής. Όλοι οι συμμετέχοντες συμμετείχαν εκούσια, οι απαντήσεις των ατόμων έγιναν σεβαστές και υπήρξε απόλυτη εχεμύθεια. Ο χρόνος συμπλήρωσης εκτιμάται στα 8 min.

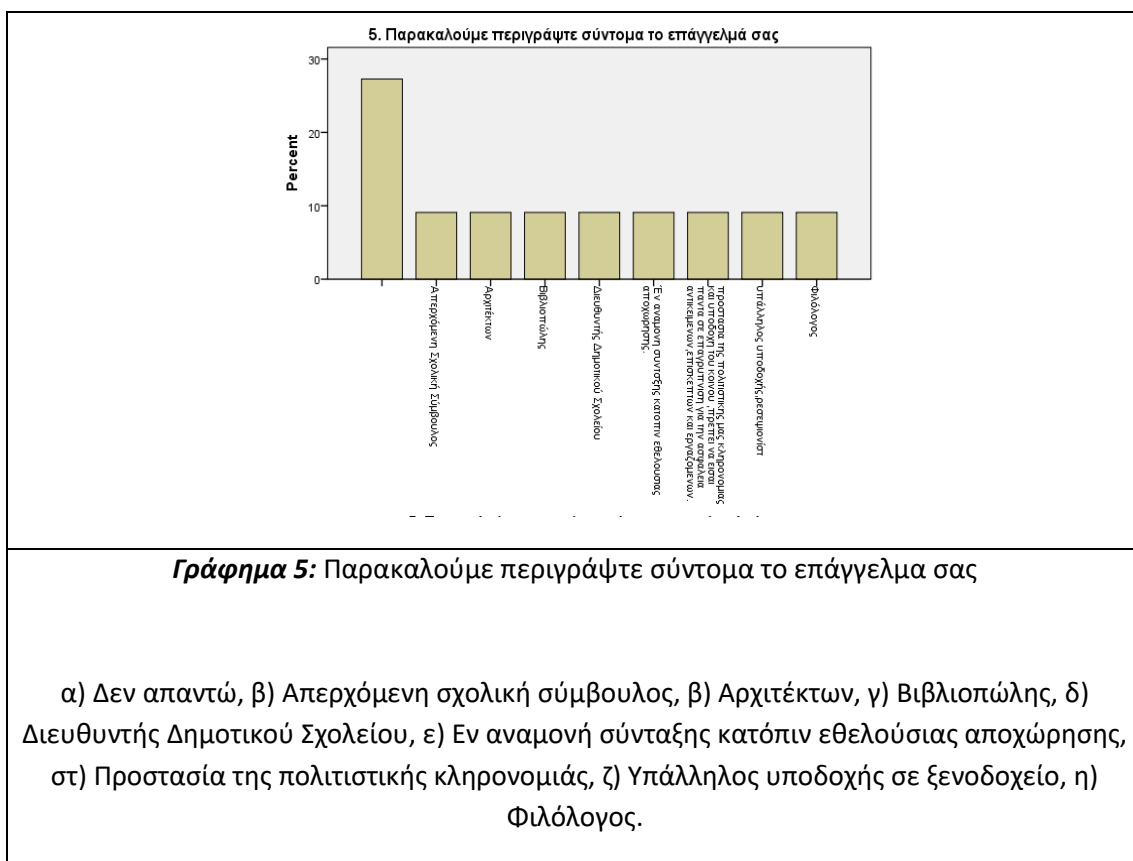
1.14.6 Συμμετέχοντες/ουσες της έρευνας

Το δείγμα της παρούσας έρευνας αφορά την τελική σύνδεση των δύο χρονικών φάσεων και τελικά την συμμετοχή των ατόμων που συμπλήρωσαν ορθά και ολοκληρωμένα τα ερωτηματολόγια και στις δύο φάσεις συλλογής. Το τελικό δείγμα αποτελείται από 11 άτομα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Κύρια ηλικιακή ομάδα η 45-54 με ποσοστό συμμετοχής 45,5% με την 55+ να ακολουθεί με ποσοστό συμμετοχής 27,3%.
- Αναφορικά με το φύλο, το 18,2% ήταν άνδρες ενώ η συμμετοχή των γυναικών ήταν υψηλότερη με τελικό ποσοστό συμμετοχής το 81,8%.
- Αναφορικά με την βαθμίδα εκπαίδευσης, Απολυτήριο Λυκείου δήλωσε το 27,3%, απολυτήριο ΑΕΙ ή ΑΤΕΙ το 36,4% και κάτοχος ΜΔΕ το 27,3%, ενώ στο δείγμα συμμετείχε και ένα άτομο κάτοχος διδακτορικού διπλώματος.
- Αναφορικά με το επάγγελμα, στον χώρο της εκπαίδευσης εντάσσεται το 36,4% το οποίο είναι και το υψηλότερο ποσοστό, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό κατανέμεται σε διάφορα επαγγέλματα.

- Τέλος αναφορικά με την χώρα διαμονής, το σύνολο των ατόμων δήλωσε Ελλάδα και τόπο κατοικίας τον Βόλο και το Πήλιο σε ποσοστό 90%.

1.14.7 Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τρεις ενότητες ερωτήσεων. Οι ερωτήσεις ομαδοποιούνται ως εξής κατηγορίες: Α. Δημογραφικά στοιχεία που αναφέρθηκαν, Β. Στόχοι και προσδοκίες, Γ. Γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες στις Τ.Π.Ε.

Στην Α ενότητα περιλαμβάνονταν: α) Ηλικία, β) Φύλο, γ) Εκπαίδευση, δ) Επάγγελμα, ε) Διαμονή.

Στην Β ενότητα περιλαμβάνονταν: α) Ομάδα ερωτήσεων όπου καταγράφονται στόχοι - στοιχεία που έχουν αποκτηθεί. Περιλαμβάνει 8 ερωτήσεις οι οποίες βαθμολογούνται με χρήση 4βάθμιας κλίμακας likert όπου η τιμή 1 αντιστοιχεί στην επιλογή ΜΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ ΠΟΛΥ και η τιμή 4 στην επιλογή ΔΕ ΜΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ. Η ενότητα συμπληρώνεται με ανοιχτή ερώτηση ΆΛΛΟ, β) Ομάδα ερωτήσεων όπου καταγράφονται προσδοκίες- στοιχεία που έχουν βελτιωθεί. Περιλαμβάνει 8 ερωτήσεις οι οποίες βαθμολογούνται με χρήση 4βάθμιας κλίμακας likert όπου η τιμή 1 αντιστοιχεί στην επιλογή ΑΠΟΛΥΤΑ ΕΠΙΘΥΜΗΤΟ και η τιμή 4 στην επιλογή ΜΗ ΕΠΙΘΥΜΗΤΟ. Η ενότητα συμπληρώνεται με ανοιχτή ερώτηση ΆΛΛΟ.

Στην Γ ενότητα περιλαμβάνονταν: α) Ομάδα ερωτήσεων όπου αξιολογείται η εμπειρία από τη συμμετοχή και κυρίως στο θεματικό περιεχόμενο . Περιλαμβάνει 6 ερωτήσεις οι οποίες βαθμολογούνται με χρήση 4βάθμιας κλίμακας likert όπου η τιμή 1 αντιστοιχεί στην επιλογή ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ και η τιμή 4 στην επιλογή ΚΑΘΟΛΟΥ ΚΑΛΗ. β) Ομάδα ερωτήσεων όπου αξιολογούνται οι γνώσεις και ικανότητες από τη συμμετοχή. Περιλαμβάνει 5 ερωτήσεις οι οποίες βαθμολογούνται με χρήση 45βάθμιας κλίμακας likert όπου η τιμή 1 αντιστοιχεί στην επιλογή ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟ ΕΠΙΠΕΔΟ και η τιμή 5 στην επιλογή ΔΕΝ ΕΧΩ ΓΝΩΣΕΙΣ – ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ.

Γίνεται φανερό ότι στο σύνολο των ερωτήσεων όπου γίνεται χρήση της κλίμακας likert, η τιμή 1 αφορά την θετικότερη απάντηση ή γενικά την απάντηση που φανερώνει υψηλή προσδοκία, επιθυμία, στόχο, γνώση και ικανότητα ενώ αύξηση στην τιμή της κλίμακας φανερώνει χαμηλότερη αξιολόγηση των παραπάνω στοιχείων.

1.14.8 Αποτελέσματα

Στις παρακάτω ενότητες γίνεται παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Αρχικά γίνεται παρουσίαση της αξιολόγησης της ενέργειας σε δύο φάσεις αρχή και τέλος εφαρμογής. Η παρουσίαση πραγματοποιείται με την αναφορά κατανομών απαντήσεων για κάθε ερώτηση και σε κάθε ζεύγος χρονικών στιγμών εφαρμογής ακολουθώντας τις κλίμακες likert. Παράλληλα παρουσιάζονται υποστηρικτικά γραφήματα και ειδικότερα συγκριτικά ραβδογράμματα κατανομής ποσοστών. Προκειμένου να είναι περισσότερο συγκρίσιμα τα αποτελέσματα και επίσης προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη στατιστικά σημαντικής διαφοράς στις αξιολογήσεις πριν και μετά την ενέργεια εφαρμόζεται έλεγχος μέσων τιμών κατά ζεύγη στο δείγμα. Οι απαντήσεις έχουν αντιστοιχηθεί για κάθε υποκείμενο και ο έλεγχος έχει γίνει κατά ζεύγη ερωτήσεων πριν και μετά την ενέργεια.

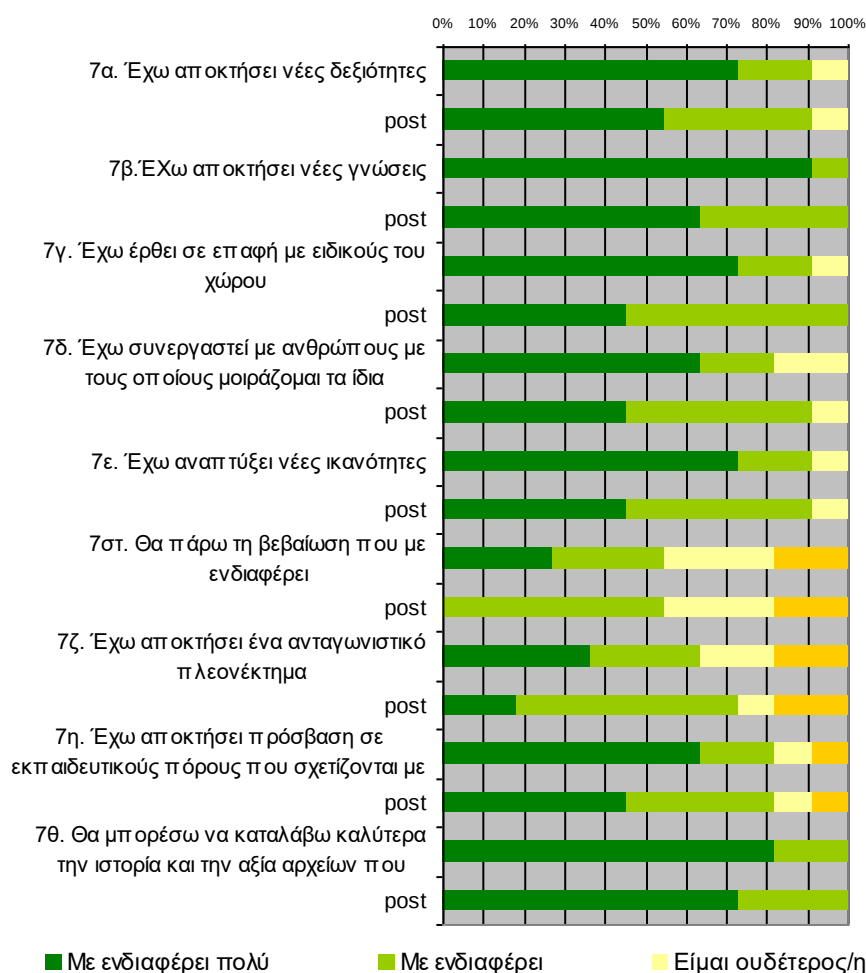
Ουσιαστικά εξετάζεται το ερευνητικό ερώτημα: Υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις αξιολογήσεις των εκπαιδευόμενων σχετικά με τις προσδοκίες τους και τις τελικές εκτιμήσεις τους, μετά την υλοποίηση της παρέμβασης;

Η παρουσίαση των μεταβλητών γίνεται με βάση την αρχική δομή του εργαλείου. Ο έλεγχος αφορά έλεγχο μέσων τιμών με εφαρμογή t test σε ζευγαρωτές παρατηρήσεις και με επίπεδο σημαντικότητας $p=0,05$.

Ενισχυτικά και προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη ή όχι διαφορετικής συμπεριφοράς μεταξύ των 2 φύλων, ελέγχονται οι απαντήσεις με έλεγχο ανεξαρτησίας ως προς το φύλο.

Δεδομένου ότι και σε αυτή την περίπτωση αξιοποιείται η βαθμολογία της κλίμακας likert ως συνεχή μεταβλητή, ο έλεγχος αφορά έλεγχο εξάρτησης των μεταβλητών του ερωτηματολογίου με παραμετρικός έλεγχος t test για ανεξάρτητα δείγματα. Το επίπεδο σημαντικότητας που χρησιμοποιείται και πάλι είναι $p=0,05$. Η ανάλυση του δείγματος έγινε με το Στατιστικό Πακέτο (SPSS 20).

1.14.9 Στόχοι / προσδοκίες

Γράφημα 6: Στόχοι - Προσδοκίες

Σ' αυτό το μέρος της έρευνας διερευνήθηκαν (πριν και μετά) οι στόχοι και οι προσδοκίες σχετικά με την παρακολούθηση του εξαμηνιαίου μαθήματος. Ειδικότερα διερευνούνται τα κίνητρα και οι προσδοκίες των συμμετεχόντων και συμμετεχουσών

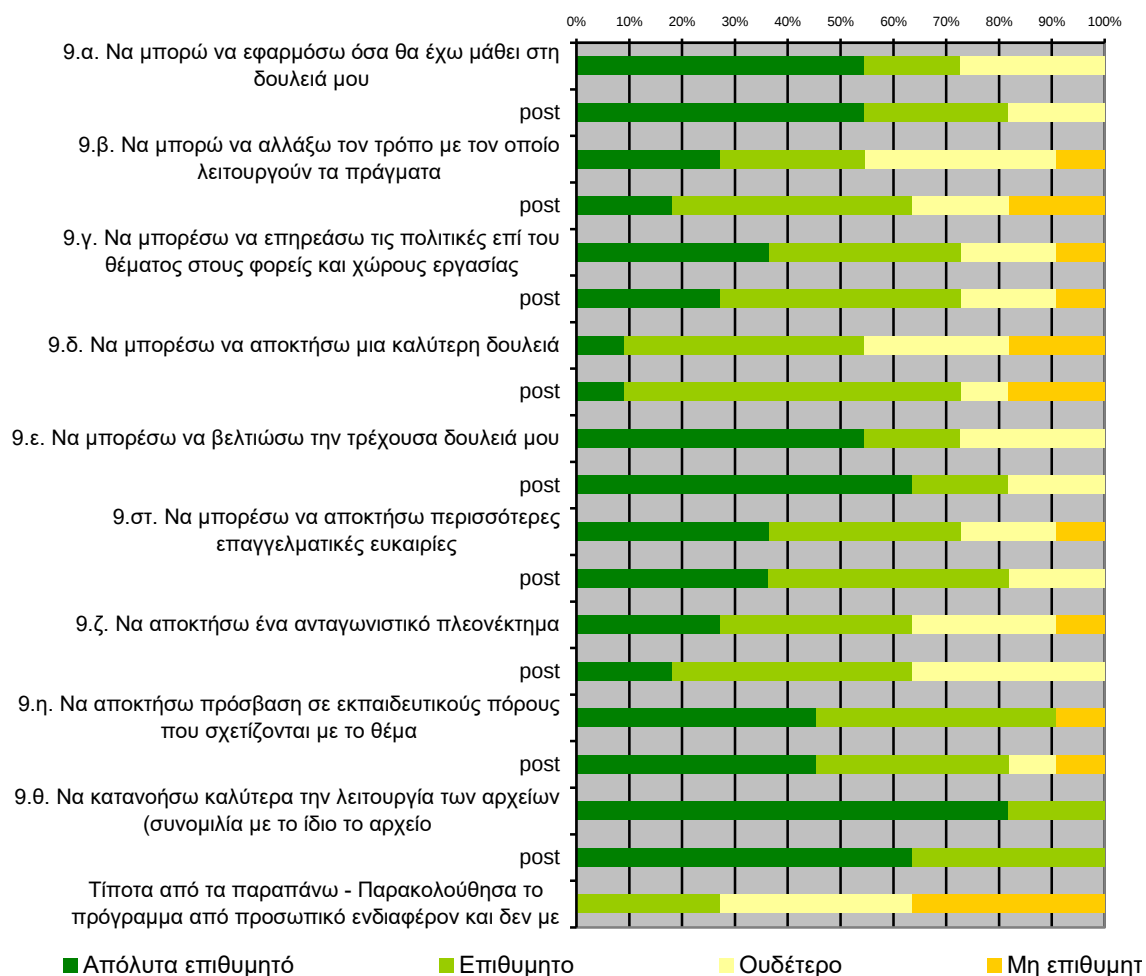
στο εξαμηνιαίο μάθημα που σχετίζονται με νέες γνώσεις και δεξιότητες του γνωστικού αντικειμένου, τις δεξιότητες στις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών, το πιστοποιητικό συμμετοχής, η πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους κ.ά που θα αποκτούσαν οι εκπαιδευμένοι/ες κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους.

Συνολικά μια γενική παρατήρηση που μπορούμε να αντλήσουμε από τα αποτελέσματα συνηγορούν στην υψηλή συγκέντρωση ποσοστών απαντήσεων στις επιλογές «με ενδιαφέρει» και «με ενδιαφέρει πολύ». Αυτό δείχνει υψηλό ποσοστό προσδοκιών και αναμενόμενων στόχων αλλά και υψηλό ποσοστό επίτευξης των αρχικών στόχων και προσδοκιών. Η συγκριτικά με τις υπόλοιπες κατανομές απαντήσεων, χαμηλότερη συγκέντρωση θετικών προσδοκιών εντοπίζεται στις επιλογές που αφορούν την «λήψη βεβαίωσης» και «ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στο χώρο εργασίας» των εκπαιδευομένων.

Αν και η αθροιστική κατανομή των απαντήσεων «Με ενδιαφέρει» και «Με ενδιαφέρει πολύ» σε σχέση με τις απαντήσεις «Ουδέτερη» ή «Καθόλου», δεν μεταβάλλονται ουσιαστικά πριν και μετά την ενέργεια, ωστόσο μικρή πτώση καταγράφεται στα ποσοστά της επιλογής «Με ενδιαφέρει Πολύ» μετά την δράση σε σχέση με πριν.

1.14.10 Συμπληρωματικοί στόχοι / προσδοκίες σε σχέση με το εργασιακό χώρο

Παρακάτω καταγράφονται οι συμπληρωματικοί στόχοι πριν και μετά τη δράση που σχετίζονται με την αξιοποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων του εκπαιδευτικού προγράμματος στο χώρο εργασίας τους.

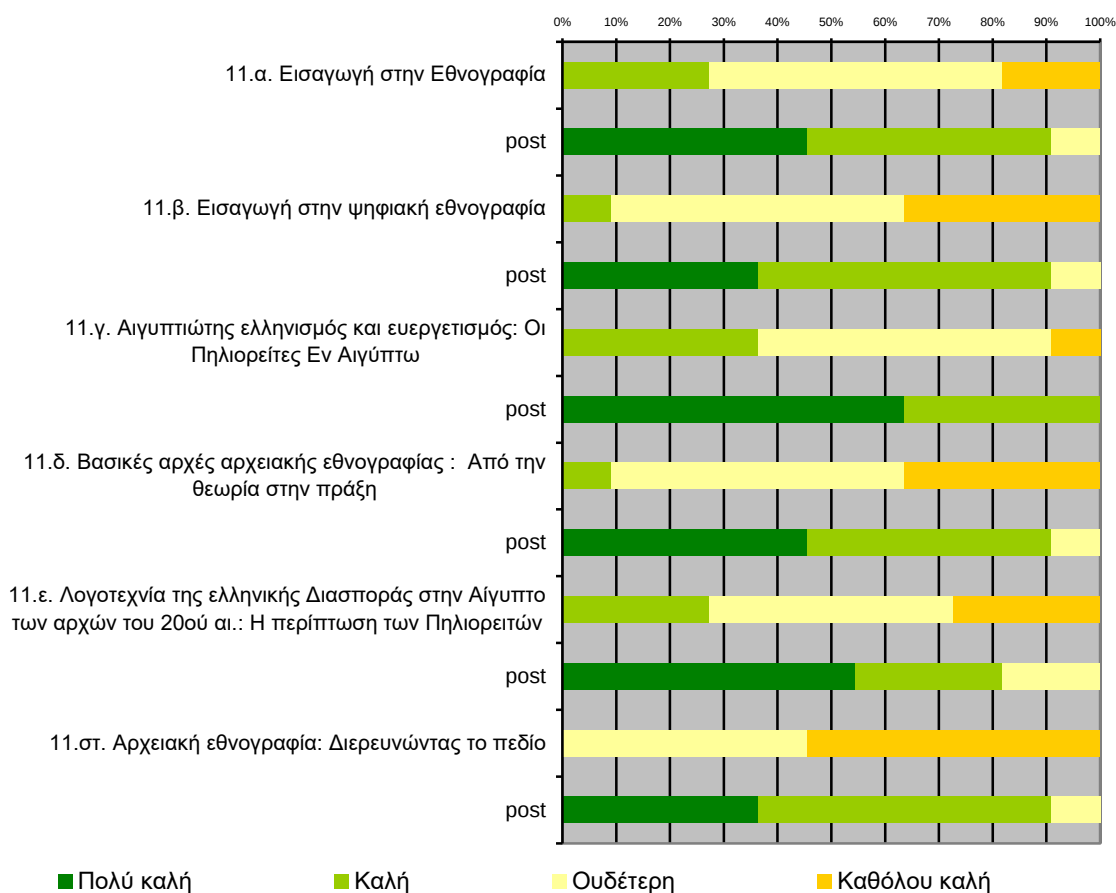
Γράφημα 7: Γνώσεις δεξιότητες και ικανότητες

Και πάλι η συνολική γενική εικόνα αφορά υψηλή συγκέντρωση απαντήσεων στις επιλογές απόλυτα επιθυμητό ή επιθυμητό κάτι που σημαίνει ότι το σύνολο των επιλογών περιγράφουν στοιχεία που αξιολογούνται ως σημαντικά αναφορικά με τη στοχοθεσία των επιμορφωμένων. Εξαίρεση εντοπίζεται στις επιλογές «να βρω ένα τρόπο να αλλάξω τον τρόπο που λειτουργούν τα πράγματα», και στην επιλογή «να βρω μια καλύτερη δουλειά» όπου η συνολική κατανομή φανερώνει μια μετριότερη στάση.

Τέλος η επιλογή «Τίποτα από τα παραπάνω» - «Παρακολούθησα το πρόγραμμα από προσωπικό ενδιαφέρον» και «δεν με ενδιαφέρει η σύνδεση με το χώρο εργασίας μου» η οποία αξιολογήθηκε μόνο στο τέλος, συγκέντρωσε κυρίως ουδέτερες και αρνητικές απαντήσεις.

1.14.11 Διερεύνηση ως προς το γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος

Σ' αυτό το τμήμα της έρευνας διερευνήθηκαν (πριν και μετά) τα διδακτικά αντικείμενα των έξι δεκαπενθημέρων του γνωστικού αντικειμένου που σχετίζονται με την εθνογραφία και τους Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω και αναφέρονται στο ραβδόγραμμα αναλυτικά.

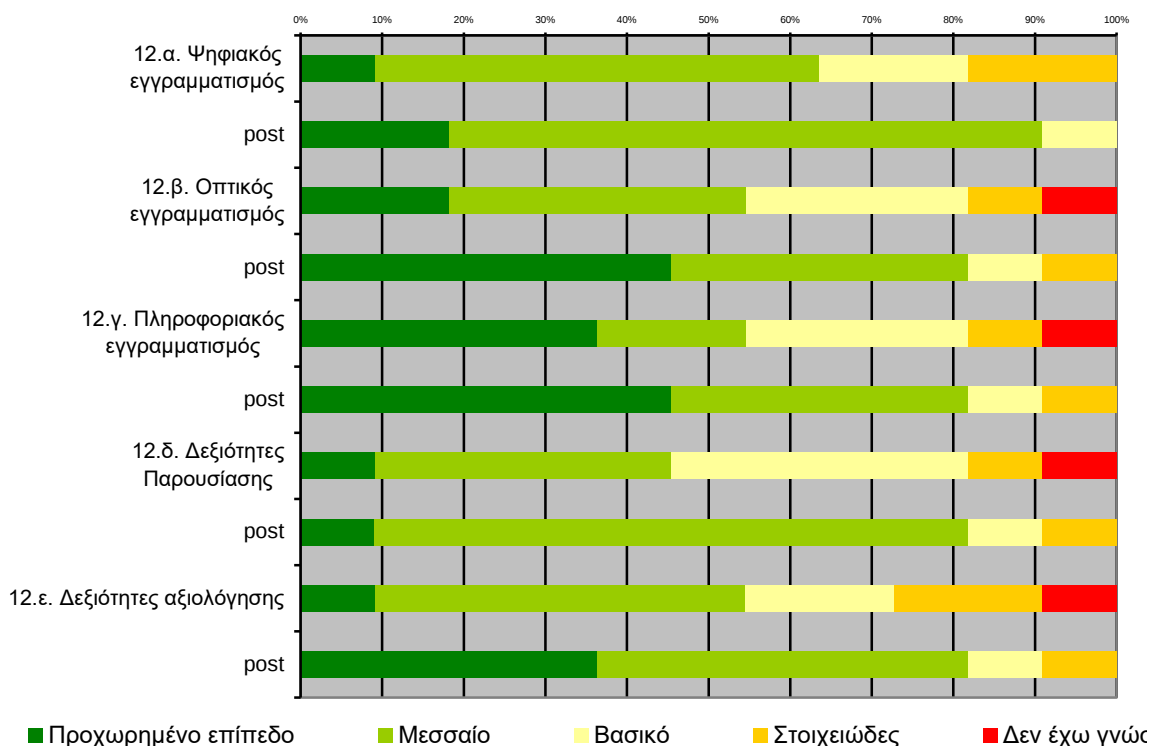
Γράφημα 8: Διερεύνηση στόχων και προσδοκιών ως προς το γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος

Αυτό-αξιολογώντας τις γνώσεις και δεξιότητες στις προτεινόμενες κατηγορίες, προκύπτει ότι τα άτομα αρχικά δηλώνουν κυρίως τις απαντήσεις «ουδέτερη» ή «καθόλου καλή» ενώ μετά την παρέμβαση τα υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται τις 2 πρώτες επιλογές.

Βελτίωση προκύπτει και στις απαντήσεις της επόμενης ενότητας με απαλοιφή της επιλογής «δεν έχω γνώσεις» και αύξηση των 2 πρώτων επιλογών.

1.14.12 Διερεύνηση ως προς την εξοικείωση με τα εργαλεία Πληροφορίας και Επικοινωνιών (προφορικός γραμματισμός)

Και πάλι η συνολική γενική εικόνα αφορά υψηλή συγκέντρωση απαντήσεων στις επιλογές προχωρημένο επίπεδο ή μεσαίο κάτι που σημαίνει ότι το σύνολο των επιλογών περιγράφουν στοιχεία που αξιολογούνται ως σημαντικά αναφορικά με τη στοχοθεσία των επιμορφωμένων

Γράφημα 9: Διερεύνηση προς την εξοικείωση με τα εργαλεία Πληροφορίας και Επικοινωνιών (προφορικός γραμματισμός)

1.14.13 Σύγκριση μέσων τιμών απαντήσεων κατά ζεύγη

Πίνακας 1: Σύγκριση μέσων τιμών απαντήσεων κατά ζεύγη

		MT	N	TA	t	βε	p
Pair 1	7α. Έχω αποκτήσει νέες δεξιότητες	1,3636	11	,67420	-,614	10	,553
	post	1,5455	11	,68755			
Pair 2	7β. Έχω αποκτήσει νέες γνώσεις	1,0909	11	,30151	-1,399	10	,192
	post	1,3636	11	,50452			

Pair 3	7γ. Έχω έρθει σε επαφή με ειδικούς του χώρου	1,3636	11	,67420	-1,000	10	,341
	post	1,5455	11	,52223			
Pair 4	7δ. Έχω συνεργαστεί με ανθρώπους με τους οποίους μοιράζομαι τα ίδια ενδιαφέροντα επί του θέματος	1,5455	11	,82020	-,430	10	,676
	post	1,6364	11	,67420			
Pair 5	7ε. Έχω αναπτύξει νέες ικανότητες	1,3636	11	,67420	-1,150	10	,277
	post	1,6364	11	,67420			
Pair 6	7στ. Θα πάρω τη βεβαίωση που με ενδιαφέρει	2,3636	11	1,12006	-1,399	10	,192
	post	2,6364	11	,80904			
Pair 7	7ζ. Έχω αποκτήσει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα	2,1818	11	1,16775	-,430	10	,676
	post	2,2727	11	1,00905			
Pair 8	7η. Έχω αποκτήσει πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους που σχετίζονται με το θέμα	1,6364	11	1,02691	-1,406	10	,190
	post	2,2727	11	1,00905			
Pair 9	7θ. Θα μπορέσω να καταλάβω καλύτερα την ιστορία και την αξία αρχείων που αφορούν του Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω	1,1818	11	,40452	-,430	10	,676
	v7_u_post	1,2727	11	,46710			
Pair 10	9.α. Να μπορώ να εφαρμόσω όσα θα έχω μάθει στη δουλειά μου	1,7273	11	,90453	,430	10	,676
	post	1,6364	11	,80904			
Pair 11	9.β. Να μπορώ να αλλάξω τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν τα πράγματα	2,2727	11	1,00905	-,559	10	,588
	post	2,3636	11	1,02691			
Pair 12	9.γ. Να μπορέσω να επηρεάσω τις πολιτικές επί του θέματος στους φορείς και χώρους εργασίας	2,0000	11	1,00000	-,430	10	,676

	post	2,0909	11	,94388			
Pair 13	9.δ. Να μπορέσω να αποκτήσω μια καλύτερη δουλειά	2,5455	11	,93420	,614	10	,553
	post	2,3636	11	,92442			
Pair 14	9.ε. Να μπορέσω να βελτιώσω την τρέχουσα δουλειά μου	1,7273	11	,90453	1,000	10	,341
	post	1,5455	11	,82020			
Pair 15	9.στ. Να μπορέσω να αποκτήσω περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες	2,0000	11	1,00000	,559	10	,588
	post	1,8182	11	,75076			
Pair 16	9.ζ. Να αποκτήσω ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα	2,1818	11	,98165	,000	10	1,000
	post	2,1818	11	,75076			
Pair 17	9.η. Να αποκτήσω πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους που σχετίζονται με το θέμα	1,7273	11	,90453	-,559	10	,588
	post	1,8182	11	,98165			
Pair 18	9.θ. Να κατανοήσω καλύτερα την λειτουργία των αρχείων (συνομιλία με το ίδιο το αρχείο	1,1818	11	,40452	-1,491	10	,167
	v9_u_post	1,3636	11	,50452			
Pair 19	11.α. Εισαγωγή στην Εθνογραφία	2,9091	11	,70065	4,667	10	,001
	post	1,6364	11	,67420			
Pair 20	11.β. Εισαγωγή στην ψηφιακή εθνογραφία	3,2727	11	,64667	5,487	10	,000
	post	1,7273	11	,64667			
Pair 21	11.γ. Αιγυπτιώτης ελληνισμός και ευεργετισμός: Οι Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω	2,7273	11	,64667	8,964	10	,000
	post	1,3636	11	,50452			
Pair 22	11.δ. Βασικές αρχές αρχειακής εθνογραφίας : Από την θεωρία στην πράξη	3,2727	11	,64667	6,708	10	,000
	post	1,6364	11	,67420			

Pair 23	11.ε. Λογοτεχνία της ελληνικής Διασποράς στην Αίγυπτο των αρχών του 20ού αι.: Η περίπτωση των Πηλιορείτων	3,0000	11	,77460	5,590	10	,000
	post	1,6364	11	,80904			
Pair 24	11.στ. Αρχαιική εθνογραφία: Διερευνώντας το πεδίο	3,5455	11	,52223	8,032	10	,000
	post	1,7273	11	,64667			
Pair 25	12.α. Ψηφιακός εγγραμματοισμός	2,4545	11	,93420	2,206	10	,052
	post	1,9091	11	,53936			
Pair 26	12.β. Οπτικός εγγραμματοισμός	2,5455	11	1,21356	2,185	10	,054
	post	1,8182	11	,98165			
Pair 27	12.γ. Πληροφοριακός εγγραμματοισμός	2,3636	11	1,36182	1,491	10	,167
	post	1,8182	11	,98165			
Pair 28	12.δ. Δεξιότητες Παρουσίασης	2,7273	11	1,10371	1,491	10	,167
	post	2,1818	11	,75076			
Pair 29	12.ε. Δεξιότητες αξιολόγησης	2,7273	11	1,19087	2,170	10	,055
	post	1,9091	11	,94388			

Εξετάζοντας την 4βάθμια κλίμακα όπου η τιμή στο εύρος 1-2,5 δηλώνει υψηλή αξιολόγηση με την τιμή 2,5 να δηλώνει το μέσο της κλίμακας, προκύπτει:

Αναφορικά με το Α μέρος των στόχων και προσδοκιών:

- Οι αξιολογήσεις όλων των παραμέτρων εκφράζουν πολύ υψηλό επίπεδο ενδιαφέροντος αρχικά.
- Οι αντίστοιχες μέσες αξιολογήσεις μετά την δράση, είναι επίσης στη θέση της κλίμακας που αντιστοιχεί στο υψηλό ενδιαφέρον, καθώς το σύνολο των μέσων αξιολογήσεων είναι μικρότερο της τιμής 2,5. Παρατηρείται μικρή αύξηση στις αξιολογήσεις μετά σε σχέση με τις αρχικές, η οποία δεν είναι σημαντική.

Αναφορικά με το Β μέρος των στόχων και προσδοκιών:

- Οι αξιολογήσεις όλων των παραμέτρων εκφράζουν υψηλό επίπεδο ενδιαφέροντος αρχικά αλλά και μετά την δράση.
- Οι μεταβολές παρουσιάζουν αυξομειώσεις οι οποίες δεν είναι στατιστικά σημαντικές.

Αναφορικά με το Α μέρος γνώσεων ικανοτήτων και δεξιοτήτων προκύπτει:

- Όλα τα στοιχεία της ενότητας εμφανίζουν μέσες αξιολογήσεις που δείχνουν βελτίωση των αρχικών πολύ θετικών τιμών.
- Η μεταβολές αυτές είναι στατιστικά σημαντικές σε όλες τις περιπτώσεις, με αποτέλεσμα οι πολύ θετικές αρχικές αξιολογήσεις να βελτιώνονται στατιστικά σημαντικά ακόμη περισσότερο.

Αναφορικά με το Β μέρος γνώσεων ικανοτήτων και δεξιοτήτων προκύπτει όμοια τάση βελτίωσης όλων των παραμέτρων, η οποία ωστόσο δεν είναι στατιστικά σημαντική στο σύνολο των αξιολογήσεων.

1.14.14 Ποιοτική έρευνα

Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του εξαμηνιαίου μαθήματος που αξιολογήθηκε και με ποσοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε επιτόπια παρακολούθηση / ημερολόγιο διδακτικών παρεμβάσεων. Από τις σημειώσεις που κρατήθηκαν σε αναλυτικό ημερολόγιο αλλά και από τα βίντεο των διδασκαλιών, προέκυψε ότι οι εκπαιδευόμενοι/ες συμμετείχαν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προγράμματος. Αυτό καταγράφεται από την συμμετοχή τους στην πλατφόρμα αλλά και από την παρακολούθηση των βίντεο μαθημάτων που υπήρχαν στην πλατφόρμα. Οι συμμετέχοντες/ουσες αντιδρούσαν θετικά στην εναλλαγή των διδασκόντων κάθε δεκαπενθήμερο, το εναλλακτικό εμπλουτισμένο εκπαιδευτικό υλικό και τη δυνατότητα που υπήρχε να παρακολουθήσει κάποιος/α το δώρο μάθημα διά ζώσης ή εξ αποστάσεως μέσω του Youtube live με δυνατότητα παρέμβασης (on line chat) ή στο Youtube αργότερα με σύνδεσμο που υπήρχε στην πλατφόρμα moodle. Επίσης σημαντικό γεγονός για τους/τις εκπαιδευομένους/ες ήταν η δυνατότητα που δόθηκε στο τέλος του εξαμήνου να εξεταστούν στο τελικό τεστ σε τρεις εξεταστικές περιόδους. Σε σχέση με το γνωστικό αντικείμενο

διδάχθηκαν όλες εκείνες οι θεματικές ενότητες που απαιτούνταν από το πρόγραμμα σπουδών. Κατά την επιτόπια παρακολούθηση των δια ζώσης διδασκαλιών υπήρξε σημαντική συμμετοχή. Όσον αφορά τη ψηφιακή συμμετοχή των εκπαιδευομένων (συζητήσεις στην πλατφόρμα moodle, στατιστικά παρακολούθησης, στατικά στο Youtube, συζητήσεις στο on line chat του Youtube) καταγράφηκε μικρή συμμετοχή στις συζητήσεις όσο ολοκληρώνονταν τα δεκαπενθήμερα του εξαμηνιαίου μαθήματος. Πιθανόν υποχρεωτικές δραστηριότητες συμμετοχής στις συζητήσεις να αύξαναν τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων.

1.14.15 Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ποσοτική και ποιοτική έρευνα για το εξαμηνιαίο μάθημα «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική των Νέων Τεχνολογιών & του Διαδικτύου» σχετίζονται με τα αποτελέσματα που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ειδικότερα στην έρευνα συμμετείχαν και στις δύο φάσεις της (πριν και μετά) 11 εκπαιδευόμενοι/ες σε σύνολο 21 εγγεγραμμένων. Από τα δημογραφικά στοιχεία ξεχωρίζουν ότι 81,8% των συμμετεχόντων στην έρευνα ήταν γυναίκες και μόνο το 18,2% ήταν άνδρες. Επίσης υψηλό υπήρξε το ποσοστό των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και των συμμετεχόντων με μεταπτυχιακές σπουδές. Υψηλό επίσης είναι και το ποσοστό των εκπαιδευτικών στο εξαμηνιαίο πρόγραμμα της τάξης του 36,4%. Τέλος σε σχέση με το τόπο καταγωγής των συμμετεχόντων το συντριπτικό ποσοστό των συμμετεχόντων δήλωσε τον Βόλο και το Πήλιο και αυτό σχετίζεται με τη δυνατότητα πρόσβασης σε αρχειακό υλικό Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω.

Στο μέρος της έρευνας που αναφέρονταν στους στόχους και τις προσδοκίες (πριν και μετά) των συμμετεχόντων, δηλαδή γιατί παρακολούθησαν το εξαμηνιαίο μάθημα και αυτό σχετίζεται με νέες γνώσεις και δεξιότητες του γνωστικού αντικειμένου, τις δεξιότητες στις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών, το πιστοποιητικό συμμετοχής, την πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους κ.ά που θα αποκτούσαν οι εκπαιδευόμενοι/ες κατά τη διάρκεια της φοίτησης παρατηρούμε υψηλή συγκέντρωση ποσοστών απαντήσεων στις επιλογές «με ενδιαφέρει» και «με

ενδιαφέρει πολύ» Αυτό δείχνει υψηλό ποσοστό προσδοκιών και αναμενόμενων στόχων αλλά και υψηλό ποσοστό επίτευξης των αρχικών στόχων και προσδοκιών. Η συγκριτικά με τις υπόλοιπες κατανομές απαντήσεων, χαμηλότερη συγκέντρωση θετικών προσδοκιών εντοπίζεται στις επιλογές που αφορούν την «λήψη βεβαίωσης» και «ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στο χώρο εργασίας» που σημαίνει οι συμμετέχοντες δεν είχαν ως κίνητρο παρακολούθησης του εξαμηνιαίου μαθήματος το πιστοποιητικό (τυπικό προσόν) ή ένα επιπλέον προσόν που θα λειτουργούσε ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη συνέχεια στο χώρο εργασίας των συμμετεχόντων. Επίσης πρέπει να αναφερθεί ότι μικρή πτώση καταγράφεται στα ποσοστά της επιλογής «Με ενδιαφέρει Πολύ» μετά τη δράση σε σχέση με πριν, γεγονός που δηλώνει ότι οι εκπαιδευόμενοι αρχικά συμμετείχαν με μεγαλύτερο ενθουσιασμό ο οποίος στη συνέχεια μειώθηκε.

Στη τρίτη ενότητα καταγράφονται οι συμπληρωματικοί στόχοι πριν και μετά τη δράση που σχετίζονται με την αξιοποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων του εκπαιδευτικού προγράμματος στο χώρο εργασίας τους. Από τα αποτελέσματα της έρευνας καταγράφεται ξανά υψηλή συγκέντρωση απαντήσεων στις επιλογές «απόλυτα επιθυμητό» ή «επιθυμητό» κάτι που σημαίνει ότι το σύνολο των επιλογών περιγράφουν στοιχεία που αξιολογούνται ως σημαντικά αναφορικά με τη στοχοθεσία των επιμορφωμένων.

Στην τέταρτη ενότητα καταγράφονται οι απόψεις των συμμετεχόντων για τα διδακτικά αντικείμενα των έξι δεκαπενθημέρων του γνωστικού αντικειμένου που σχετίζονται με την εθνογραφία. Από τα αποτελέσματα της έρευνας καταγράφεται σημαντική αύξηση του ενδιαφέροντος των συμμετεχόντων μετά τις διδακτικές παρεμβάσεις του εξ αποστάσεως μαθήματος σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα, γεγονός που μαρτυρά το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων για τα διδακτικά αντικείμενα που θα λειτουργούσαν ως βάση για το επόμενο εξάμηνο.

Στην τελευταία ενότητα της έρευνας που σχετίζονταν με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών λόγω εμπλοκής των εκπαιδευομένων με ψηφιακά εργαλεία μάθησης και πάλι η συνολική γενική εικόνα αφορά υψηλή συγκέντρωση απαντήσεων στις επιλογές «προχωρημένο επίπεδο» ή «μεσαίο» κάτι που σημαίνει ότι το σύνολο των επιλογών περιγράφουν στοιχεία που αξιολογούνται ως σημαντικά αναφορικά με τη στοχοθεσία των επιμορφωμένων.

Συνδυαστικά με τα ποιοτικά στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι οι επιμορφούμενοι αρχικά διακατέχονταν από ενθουσιασμό για τη συμμετοχή τους στο εξαμηνιαίο μάθημα αλλά στην πορεία αυτός ο ενθουσιασμός μειωνόταν και αυτό καταγράφεται τόσο στην έρευνα όσο και στις αποχωρήσεις των αρχικά εγγεγραμμένων. Ωστόσο λόγω ότι το πρώτο εξάμηνο λειτουργούσε προπαρασκευαστικά για το δεύτερο εξάμηνο όπου οι εκπαιδευόμενοι έπρεπε να παραδώσουν μια σύντομη εθνογραφία και μια ψηφιακή αφήγηση σχετική με ένα αρχείο που θα επέλεγαν σε σχέση με τους Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω τους/τις προσανατόλισε στο να εστιάσουν προσεκτικά σε αρκετά σημεία της θεωρίας, ειδικά σ' αυτά που σχετίζονταν με μεθοδολογικά ζητήματα.

Τέλος οι επιμορφούμενοι ήταν θετικοί στο να ρυθμίσουν οι ίδιοι τον χρόνο και τον τρόπο μελέτης τους (βασικό χαρακτηριστικό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης), να έχουν πρόσβαση σε πολλαπλό εκπαιδευτικό υλικό και να έχουν αρκετές επιλογές πρόσβασης και διάθεσης του εκπαιδευτικού υλικού αλλά και των διαδικασιών μάθησης (εβδομαδιαία κουίζ και τελικές εξετάσεις).

Σίγουρα το επόμενο στάδιο της έρευνας που αφορά το δεύτερο εξάμηνο του προγράμματος θα έχει ενδιαφέρον να συσχετιστεί με την παρούσα έρευνα. Επίσης θα μπορεί στο μέλλον να εκτιμηθεί ακόμα περισσότερο η αποτελεσματικότητα του εξ αποστάσεως μαθήματος του πρώτου εξαμήνου κυρίως ως προς τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν οι εκπαιδευόμενοι, ώστε να δημιουργήσουν μια σύντομη εθνογραφία και μια ψηφιακή αφήγηση για το αρχείο που οι ίδιοι επέλεξαν να εργαστούν.

1.14.16 Ευχαριστίες

Ευχαριστίες εκφράζουμε στους παρακάτω διδάσκοντες του πρώτου εξαμήνου (Χειμερινό εξάμηνο 2018-19): την Μαρία Γκασούκα, Καθηγήτρια Λαογραφία και Φύλου του Τμήματος Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου, τον Βασίλη Δαλκαβούκη, Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, την Δρ Ξανθήπη Φουλίδη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου και

την Δρ Ελένη Κονταξή, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Αγωγής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

1.15 Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας στην αρχειακή εθνογραφία: Εργαλεία συλλογής, προβολής και καταγραφής υλικού ή ψηφιακά ερευνητικά σημειωματάρια;

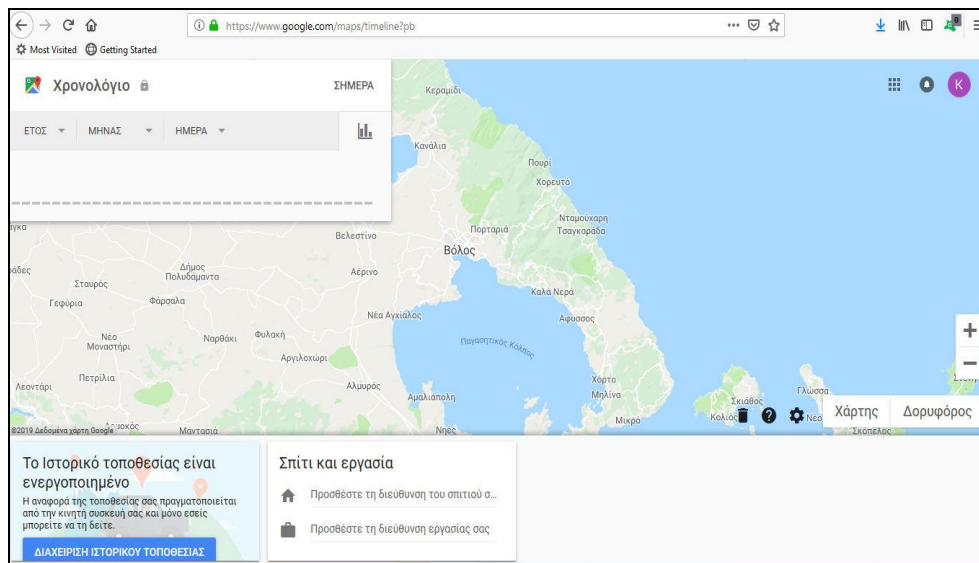
1.15.1 Εισαγωγή

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της αρχειακής έρευνας και ειδικότερα κατά το στάδιο εκπόνησης μιας εθνογραφίας μπορεί να αποτελέσουν εργαλεία συλλογής, καταγραφής, παρουσίασης, σύγκρισης και διανομής πληροφοριών, μαρτυριών, ντοκουμέντων (χειρόγραφα, φωτογραφίες κ.ά) και αναφορών που πιθανά να μπορούν να οδηγήσουν και σε πρωτογενείς πηγές. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας άλλοτε μπορούν να λειτουργήσουν και ως ψηφιακά ερευνητικά σημειωματάρια όπου ο κάθε επισκέπτης/τρια, ή μέλος μιας ομάδας μπορεί να συνεισφέρουν στον εμπλουτισμό τους.

1.15.2 Από τις σημειώσεις στο ερευνητικό πεδίο στα ψηφιακά ερευνητικά σημειωματάρια

Τα είδη των σημειώσεων στο χώρο του πεδίου της έρευνας που χρησιμοποιήθηκαν από γενιές και γενιές ερευνητών και χρησιμοποιούνται και σήμερα, ήταν και είναι το προσωπικό ημερολόγιο, τα χειρόγραφα και η αλληλογραφία, οι πρόχειρες σημειώσεις και οι βασικές σημειώσεις (λέξεις επικεφαλίδες) γραμμένα όλα με μολύβι και χαρτί. Ωστόσο σταδιακά περάσαμε σε νέες τεχνολογίες καταγραφής είτε με φωτογραφικές και ηχητικές «πρόχειρες αποτυπώσεις», κινητές συσκευές (κινητό τηλέφωνο και υπολογιστής ταμπλέτα), μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ιστολόγια, ιστοσελίδες, ομάδες στο Facebook) και επικοινωνίας (messenger, skype). Παράλληλα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ποιο σύνθετες ψηφιακές τεχνολογίες (εφαρμογές (apps) για σημειώσεις πεδίου και χάρτες καταγραφής). Μια άλλη επίσης διαδικτυακή τεχνολογία του ιστορικού των διαδρομών που διανύουν οι χρήστες – ερευνητές μπορεί να καταγραφεί μέσω των υπηρεσιών της Google. Ειδικότερα οι τοποθεσίες που επισκέπτονται οι ερευνητές αλλά και οι

φωτογραφίες που έχουν τραβήξει στην πορεία του χρόνου εμφανίζονται στο Timeline των Google Maps, ή αλλιώς, ιστορικό τοποθεσίας.

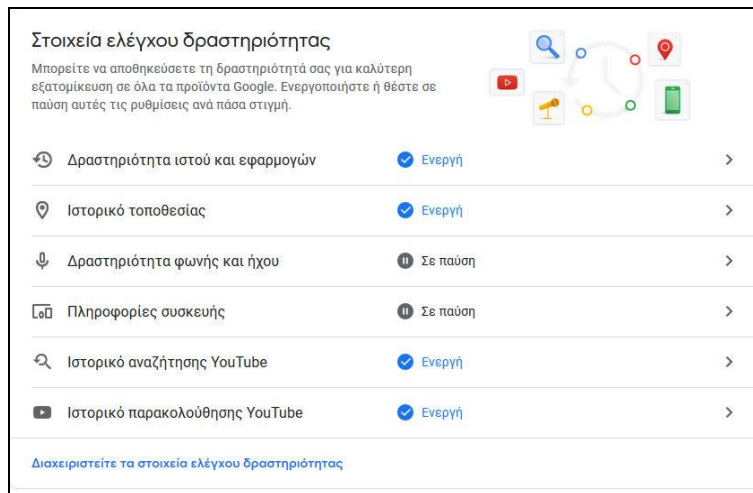

Εικόνα 2: Χρονολόγιο (timeline) των Google Maps, ή αλλιώς, ιστορικό τοποθεσίας.

Συνεπώς αν χρησιμοποιηθούν υπηρεσίες της google στην πορεία της έρευνας μας, τα δεδομένα που αποθηκεύονται στον λογαριασμό μας συμβάλλουν στην παροχή πιο εξατομικευμένων εμπειριών - καταγραφών.

Ειδικότερα έχουμε τη δυνατότητα μέσω της επιλογής στοιχεία ελέγχου της δραστηριότητας μας να καταγράψουμε ψηφιακά ανά ημέρα:

- α) τη δραστηριότητα ιστού και εφαρμογών,
- β) το ιστορικό τοποθεσίας,
- γ) τις δραστηριότητες φωνής και ήχου,
- δ) τις πληροφορίες συσκευής,
- ε) το ιστορικό αναζήτησης Youtube
- στ) το ιστορικό παρακολούθησης Youtube

Εικόνα 3: Στοιχεία ελέγχου δραστηριότητας.

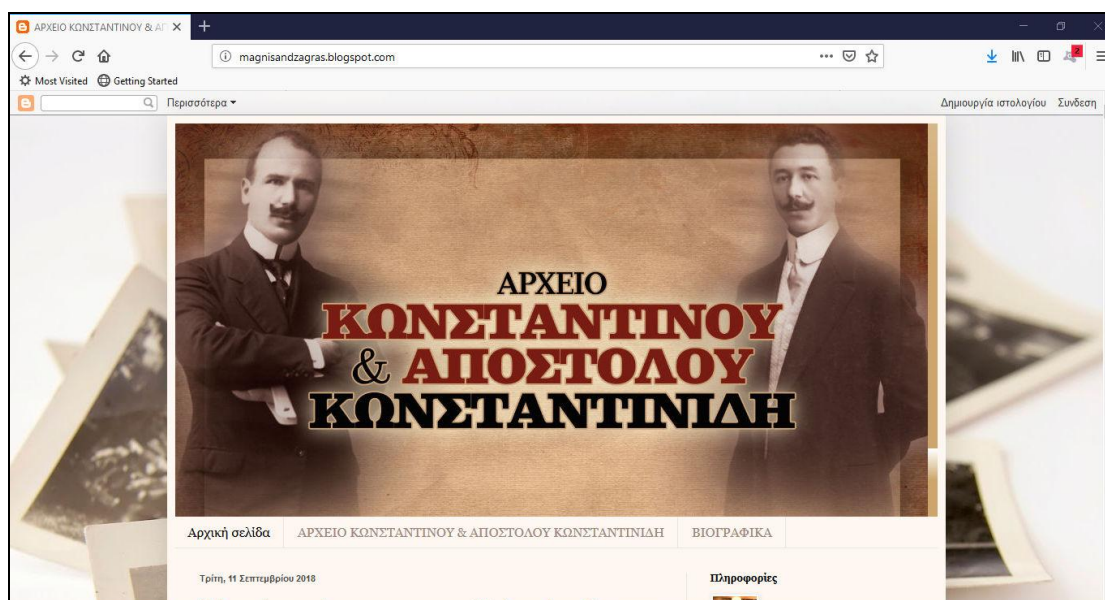
1.15.3 Ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην έρευνα (ιστολόγια, ομάδες facebook)

Ο όρος μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) αφορά τα μέσα αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας ομάδων ανθρώπων μέσω διαδικτυακών κοινοτήτων. Ο βασικός ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην έρευνα κατά την υλοποίηση μιας αρχειακής εθνογραφίας, συνδέεται με την κοινωνική διάδραση μεταξύ ανθρώπων που δημιουργούν, μοιράζονται ή ανταλλάσσουν πληροφορίες και ιδέες μέσα σε εικονικές κοινότητες και δίκτυα.

Ειδικότερα η χρήση των ιστολογίων είναι χρήσιμη στην συλλογή, καταγραφή, τεκμηρίωση και ανάδειξη ιστορικών αρχείων, αλλά και στην συμπλήρωση των πηγών και τεκμηρίων που απαρτίζουν συνολικά ένα αρχείο ή μια συλλογή. Επίσης η δημοσιοποίηση μια έρευνας που αφορά αρχειακά τεκμήρια μια εποχής, ενός συμβάντος, μιας βιογραφίας ενός προσώπου ή μιας οικογένειας πολλές φορές πιθανά μπορεί να προκαλέσει τη κοινωνική διάδραση και σύνδεση σχετικών ανθρώπων και συγγενών που συνδέονται με το θέμα της έρευνας, εμπλουτίζοντας τελικά τα δεδομένα που μπορεί να έχει στη διάθεση του ο/η ερευνητής/τρια.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του ιστολογίου για το Αρχείο Κωνσταντίνου & Απόστολου Κωνσταντινίδη (<http://magnisandzagras.blogspot.com/>) που έχει σαν σκοπό να ενημερώσει όσους/ες ενδιαφέρονται για την συγκρότηση του αρχείου Α. & Κ. Κωνσταντινίδη. Ειδικότερα εκτός από την ενημέρωση που προσφέρει για τις δράσεις της συγκρότησης, τεκμηρίωσης και ανάδειξης του αρχείου των αδερφών Κωνσταντινίδη (Πηλιορείτων Εν Αιγύπτω), σκοπός του ιστολογίου είναι να

αποτελέσει το δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ του ερευνητή και άλλων συλλεκτών, συγγενών και εμπλεκόμενων με το αρχείο άμεσα ή έμμεσα (π.χ. προσωπικό που εργάζονταν στην οικογένεια, κάτοικοι της περιοχής που διατηρούν μνήμες και τεκμήρια σχετικά με τους αδερφούς Κωνσταντινίδη) (Καπανιάρης 2014).

Εικόνα 4: Το ιστολόγιο του Αρχείου Κωνσταντίνου & Απόστολου Κωνσταντινίδη (<http://magnisandzagras.blogspot.com/>).

Το αρχείο του Κωνσταντίνου Κωνσταντινίδη (Πέτρος Μάγνης) και του Απόστολου Κωνσταντινίδη (Πήλιος Ζάγρας) αποτελείται από δυο συλλογές. Η πρώτη συλλογή αφορά τη δωρεά του Απόστολου Κωνσταντινίδη στην Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Ζαγοράς και ειδικότερα τη φιλολογική του βιβλιοθήκη που αποτελούνταν από 3.000 βιβλία και πάνω από 3.500 περιοδικά, όλα σπάνιες εκδόσεις της Ελληνικής ομογένειας της Αιγύπτου. Η δεύτερη συλλογή αφορά αρχειακό υλικό του Κωνσταντίνου και Απόστολου Κωνσταντινίδη που αποτελείται: α) φωτογραφικό υλικό διαφόρων περιόδων της οικογένειας Κωνσταντινίδη (φωτογραφικά άλμπουμ), β) αρχείο του περιοδικού «ΣΕΡΑΠΙΟΝ» 1909-1910, γ) εμπορικό κατάστιχο καταστήματος των αδελφών Κωνσταντινίδη, δ) αρχείο αποδελτιωμένων εφημερίδων, γ) χειρόγραφα εργασιών του Απόστολου Κωνσταντινίδη, δ) χειρόγραφα του Κωνσταντίνου Κωνσταντινίδη, ε) προσωπικές επιστολές των αδελφών Κωνσταντινίδη, στ) σχέδια και έργα τέχνης του Απόστολου Κωνσταντινίδη,

ζ) αντικείμενα (κορνίζες, πίνακες κ.ά.), η) βιβλία, θ) προσωπικά χειρόγραφα κ.ά. (Καπανιάρης 2014).

Επίσης ένας άλλο ρόλος-λειτουργία του ιστολογίου είναι η ενίσχυση πρωτοβουλιών με σκοπό να συγκροτηθούν ομάδες ενίσχυσης ή η συγκρότηση ενός άτυπου δικτύου με τίτλο «Οι Πηλιορείτες εν' Αιγύπτω» που θα έχει στόχο:

α) να ενοποιήσει κάθε πρωτοβουλία και δράση σχετική με την ανάδειξη του έργου των Πηλιορειτών εν Αιγύπτω,

β) να ψηφιοποιήσει και να τεκμηριώσει κάθε τεκμήριο (εκδόσεις, φωτογραφίες, χειρόγραφα, αντικείμενα),

γ) να καταγράψει κάθε προφορική μαρτυρία ή ιστορία ή διήγηση για ζητήματα της πηλιορείτικης διασποράς στην Αίγυπτο,

δ) να συστηματοποιήσει την σχετική βιβλιογραφία (βιβλιογραφική ανασκόπηση) για το έργο των λόγιων Πηλιορειτών της Αιγύπτου,

ε) να διοργανώσει συνέδρια και ημερίδες για την επιστημονική ανάδειξη θεμάτων της πηλιορείτικης διασποράς στην Αίγυπτο,

ζ) να δημιουργήσει σχετικές εκδόσεις για την ζωή και το έργο των Πηλιορειτών στην Αίγυπτο,

η) να δημιουργήσει οπτικοακουστικό υλικό, εκπαιδευτικό υλικό άλλες σύγχρονες ψηφιακές – δικτυακές παραγωγές (web),

θ) να αναδείξει την ζωή και το έργο των Πηλιορειτών εν Αιγύπτω σε όλες τις κοινωνικές, οικονομικές και πνευματικές εκφάνσεις της Πηλιορείτικης παροικίας.

Μια άλλη περίπτωση ενός δημοφιλούς ιστολογίου που αφορά γενικότερα την ιστορία της Μαγνησίας με τίτλο «Η Μαγνησία στο πέρασμα του χρόνου» αποτελεί ακόμα μια περίπτωση ενός μέσου κοινωνικής δικτύωσης που μπορεί να συμβάλει και αυτό στην κοινωνική διάδραση μεταξύ ανθρώπων που δημιουργούν, μοιράζονται ή ανταλλάσσουν πληροφορίες και ιδέες μέσα σε εικονικές κοινότητες και δίκτυα. Αν και το ιστολόγιο δεν αφορά τους «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω» αλλά γενικότερα αναρτήσεις τοπικής ιστορίας για τη Μαγνησία, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις συνεισφοράς του ιστολογίου με θέματα που αφορούν του Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω. Το σημαντικό επίσης για αυτό το ιστολόγιο είναι ότι είναι συνδεδεμένο με την αντίστοιχη ομάδα στο facebook με τον ίδιο τίτλο. Έτσι πολλές φορές οι συνεισφορές των μελών της ομάδας του facebook δίνουν το έναυσμα, τις ιδέες και

σε πολλές των περιπτώσεων και το υλικό για νέες αναρτήσεις στο ιστολόγιο σχετικές με τους Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω.

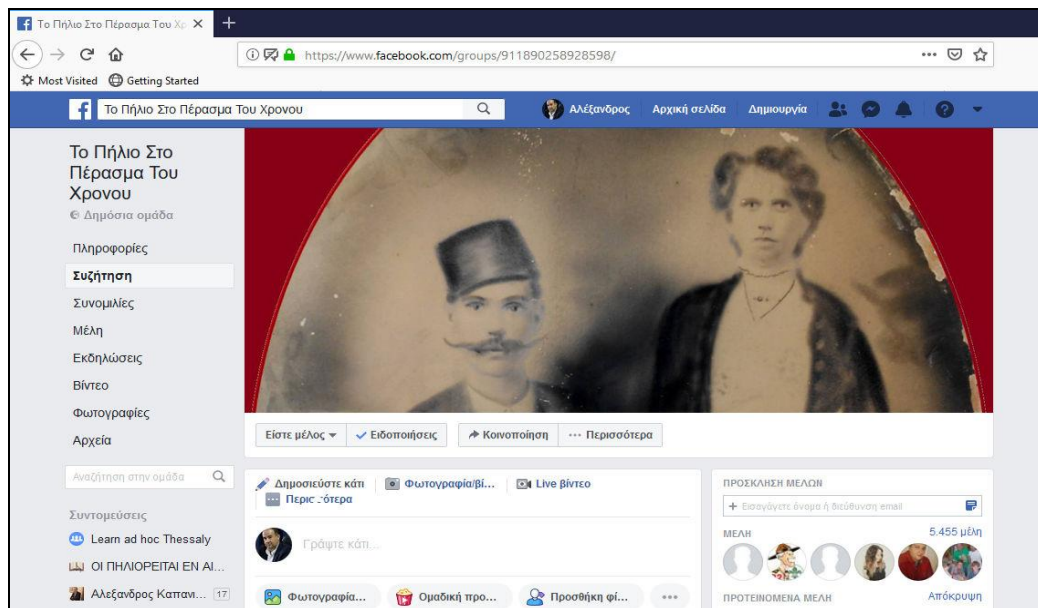
Εικόνα 5: Το ιστολόγιο «Η Μαγνησία στο Πέρασμα του Χρόνου» (<https://volosmagnisia.wordpress.com>).

Μ' αυτό τον τρόπο καταγράφονται στο ιστολόγιο θέματα που πολλές φορές είναι άγνωστα για τη ζωή και το έργο των Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω, ενώ παράλληλα στην αντίστοιχη ομάδα του facebook καταγράφονται σχόλια, φωτογραφίες και τεκμήρια για κάθε ανάρτηση. Έτσι κυρίως η ομάδα του facebook λειτουργεί σαν ένα δημόσιο ψηφιακό σημειωματάριο που μπορεί να ανατρέξει κάθε ερευνητής/τρια που ενδιαφέρεται για το θέμα του (στην προκειμένη περίπτωση για τους Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω).

Εικόνα 6: Η ομάδα στο facebook «Η Μαγνησία στο Πέρασμα του Χρόνου» (<https://el-gr.facebook.com/MagnesiaStoPerasmaTouChronou/>).

Άλλη μια χαρακτηριστική περίπτωση είναι η ομάδα στο facebook με τίτλο «Το Πήλιο στο Πέρασμα του Χρόνου» με πάνω από 5.000 μέλη. Αυτή η ψηφιακή κοινότητα αφορά κυρίως ζητήματα τοπικής ιστορίας για το Πήλιο και είναι δομημένη στη λογική της παρόμοιας ομάδας που προαναφέρθηκε (Η Μαγνησία στο Πέρασμα του Χρόνου). Σ' αυτή την ομάδα επίσης μπορούμε να ανιχνεύσουμε δημοσιεύσεις και συνεισφορές σε σχόλια και τεκμήρια από τα μέλη της ομάδας για τους Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω.

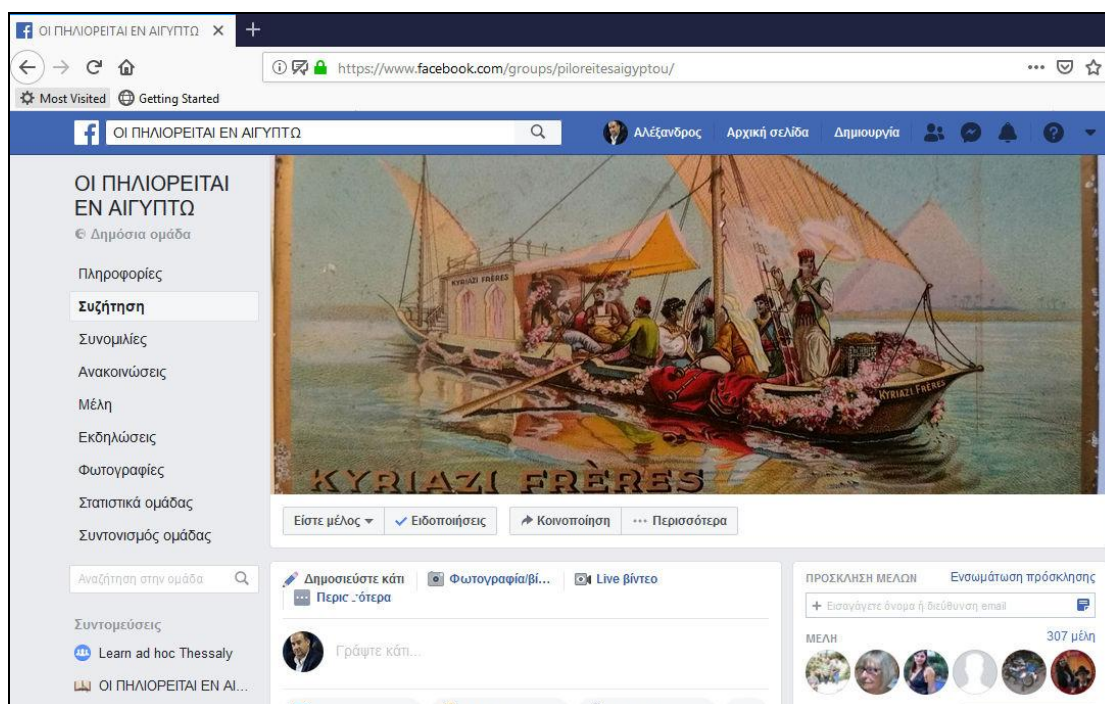

Εικόνα 7: Η ομάδα στο facebook «Το Πήλιο στο Πέρασμα του Χρόνου» (<https://www.facebook.com/groups/911890258928598/>).

Μια πιο εστιασμένη ομάδα στην θεματική των Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω είναι η ομάδα στο facebook με τίτλο: «ΟΙ ΠΗΛΙΟΡΕΙΤΑΙ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ» με πάνω από 300 μέλη. Ειδικότερα η πρωτοβουλία αυτής της ομάδας στοχεύει να συντονίσει αρχικά την ενοποίηση πρωτοβουλιών που έχουν σαν στόχο να τεκμηριώσουν και να αναδείξουν την πολυποίκιλη πηλιορείτικη διασπορά που δραστηριοποιήθηκε επιτυχημένα στην Αίγυπτο σε πολλούς τομείς της οικονομίας, στα γράμματα και τις τέχνες. Τελικός σκοπός του κύκλου δράσεων και εκδηλώσεων με τίτλο: «Πηλιορείτες εν Αιγύπτω» είναι προοδευτικά να αναδειχθούν και να καταγραφούν επιστημονικά όλες οι προσωπικότητες που δραστηριοποιήθηκαν στην Αίγυπτο με καταγωγή από το Πήλιο.

Χαρακτηριστικό της ομάδας στο facebook με τίτλο: «ΟΙ ΠΗΛΙΟΡΕΙΤΑΙ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ» είναι οι αναρτήσεις και οι συνεισφορές στην ομάδα έχουν συγκεκριμένο θέμα και

όχι γενικά ζητήματα τοπικής ιστορίας του Πηλίου ή της Μαγνησίας που είχαν οι άλλες ομάδες από τη Μαγνησία. (Karaniaris & Varvounis 2019b).

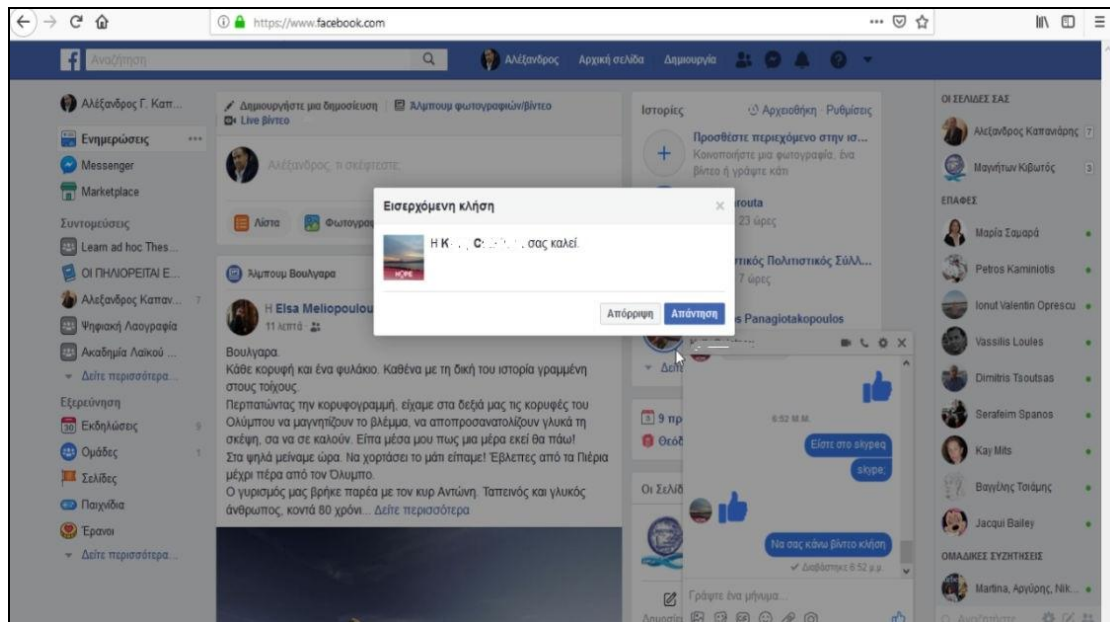
Εικόνα 8: Η ομάδα στο facebook «ΟΙ ΠΗΛΙΟΡΕΙΤΑΙ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ» (<https://www.facebook.com/groups/911890258928598/>).

1.15.4 Ο ρόλος των μέσων επικοινωνίας στην έρευνα (messenger, skype)

Ο ρόλος των μέσων επικοινωνίας στην έρευνα είναι εξίσου σημαντικός διότι υπάρχει η δυνατότητα εγγραφής μια συζήτησης ή συνέντευξης με την συναίνεση του/της συνεντευξιζόμενου/ης και στη συνέχεια η απομαγνητοφώνηση, ειδικά σε περιπτώσεις όπου η έρευνα δεν επιτρέπει τη δια ζώσης συνάντηση και επικοινωνία. Επίσης στην περίπτωση που εργαζόμαστε με ομάδες στο facebook μπορούμε εφόσον υπάρχει η συναίνεση του/της συνεντευξιζόμενου/ης να χρησιμοποιήσουμε την βιντεοκλήση ή τη φωνητική κλήση μέσω των εργαλείων του Facebook.

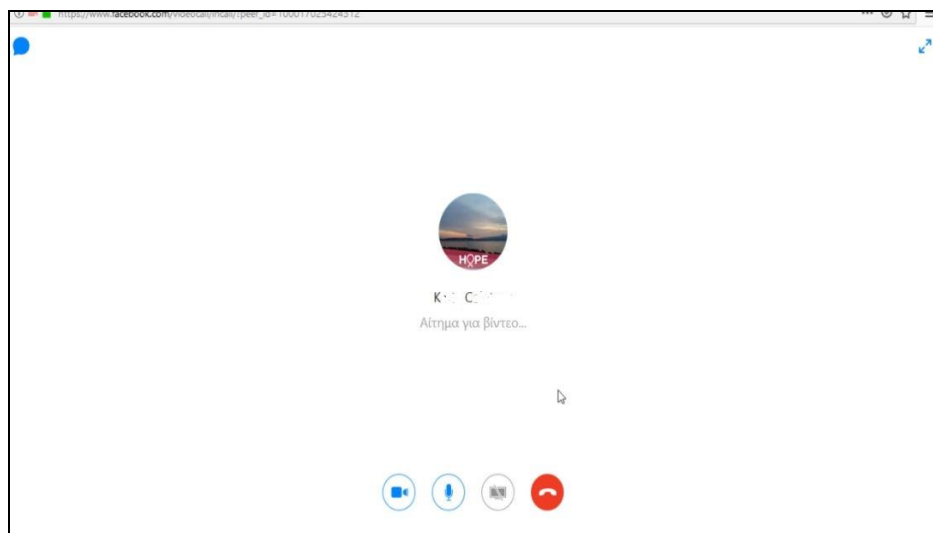

Εικόνα 9: Τα εργαλεία της βιντεοκλήσης ή τη φωνητικής κλήσης μέσω των εργαλείων του Facebook.

Εικόνα 10: Εισερχόμενη κλήση μέσω των εργαλείων του Facebook.

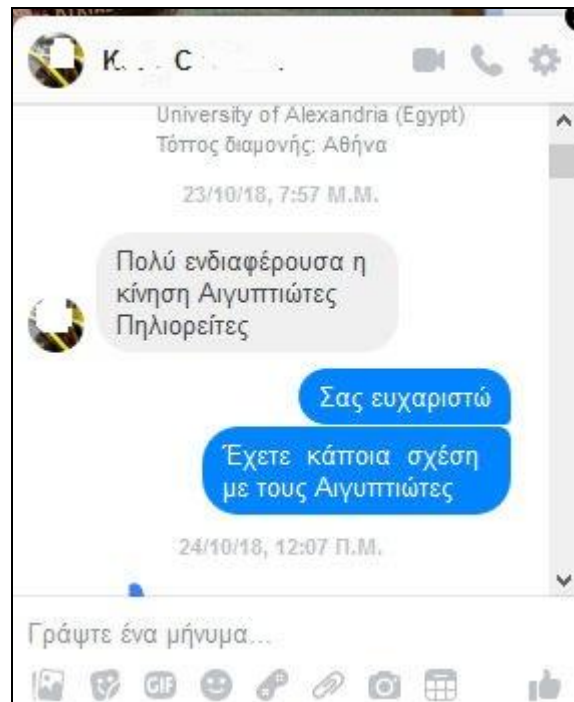
Στο συγκριμένο παράδειγμα πραγματοποιήθηκε συνέντευξη χωρίς τη χρήση εικόνας αλλά μόνο καταγραφής της φωνής της συνεντευξιζόμενης με λογισμικό καταγραφής της εικόνας του υπολογιστή.

Εικόνα 11: Κλήση μέσω των εργαλείων του Facebook με χρήση μόνο ήχου.

Ένα είδος ψηφιακού σημειωματρίου μπορεί να είναι και η συζήτηση ή η συνέντευξη μέσω του messenger μέσα από το facebook με τα μέλη μιας ομάδας ή ενός φίλου/ης. Ειδικότερα συζητήσεις τέτοιου τύπου μπορεί να εξελιχθούν σε μακρόσυρτα κείμενα (σεντόνια) που πολλές φορές είναι αυθόρμητες, και συνήθως

δεν ολοκληρώνονται αφήνοντας υποσχέσεις για συνέχεια σύμφωνα με το ρυθμό του συνεργαζόμενου μέλους μιας ομάδας στο facebook. Παράλληλα λόγω ότι η συζήτηση δε διαγράφεται μπορεί να συνεχιστεί από εκεί που είχε σταματήσει σαν να είχε καταγραφεί σε ένα σημειωματάριο ως χειρόγραφο.

Εικόνα 12: Η αρχή μιας συζήτησης μέσω του messenger μέσα από το facebook.

1.15.5 Το Youtube ως εργαλείο έρευνας

Στο Youtube μπορεί επίσης κανείς να ανιχνεύσει χρήσιμο υλικό αναζητώντας με λέξεις κλειδιά σχετικά βίντεο στα οποία καταγράφονται μαρτυρίες, φωτογραφικά άλμπουμ αναμνήσεων, ντοκιμαντέρ και εκπομπές.

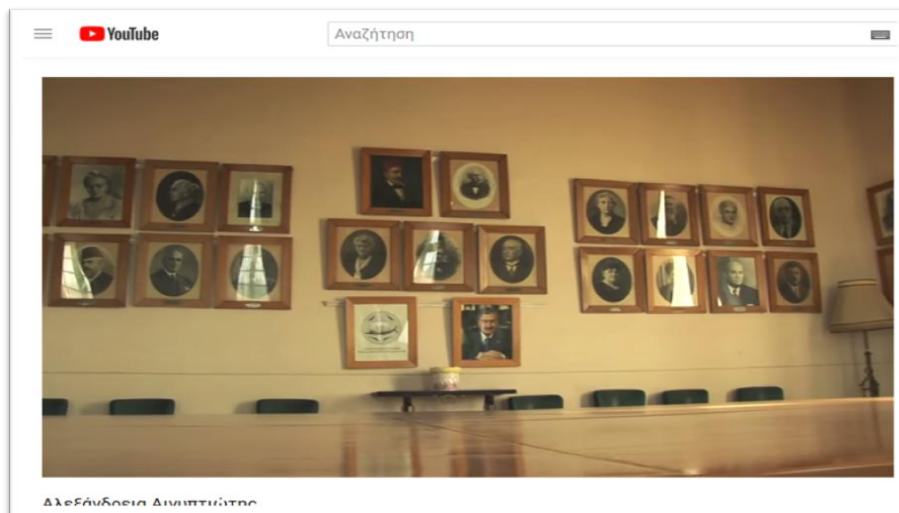
Δύο βασικές κατηγορίες των βίντεο που μπορούμε να ανιχνεύσουμε είναι:

α) μεταξύ ντοκιμαντέρ και ψηφιακής αφήγησης (Η ιστορία στο Youtube ...)

Παράδειγμα

Αλεξάνδρεια Αιγυπτιώτης, διάρκεια 7:57,

Ένα μικρό αφιέρωμα στην Ελληνική Κοινότητα Αλεξανδρείας.

Εικόνα 13: Αλεξάνδρεια Αιγυπτιώτης

(<https://www.youtube.com/watch?v=OZDQOTMpm48>)

β) αφηγήσεις ζωής με αρχειακά τεκμήρια δημιουργώντας ψηφιακές αφηγήσεις στο δίκτυο (ψηφιακή συλλογική μνήμη).

Εικόνα 14: Η Χιονάτη του Κερατσινίου – Αιγυπτιώτες,

(https://www.youtube.com/watch?v=PlfiZpe8bIU&fbclid=IwAR3PXV1xI5Dh3MTrC8rGRw77n9jSIEm_DWeEIC14-96DjkB0azN93P4CI3U).

1.15.6 Συμπεράσματα

Από την εφαρμογή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας στο πεδίο της αρχειακής εθνογραφίας και ειδικότερα στο ερευνητικό πρόγραμμα «Οι Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω» προέκυψε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας μπορεί να είναι εργαλεία συλλογής, προβολής και καταγραφής και παράλληλα και ψηφιακά σημειωματάρια. Ειδικά στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε με θέμα τη ζωή και το έργο προσωπικοτήτων, ευεργετών, οικογενειών αλλά και απλών ανθρώπων που μετανάστευσαν από το Πήλιο στην Αίγυπτο από το 1860 έως το 1960 αναζητώντας επιχειρηματικές ευκαιρίες, εργασία και εμπορικές συναλλαγές καταγράφεται ότι τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας έπαιξαν ένα σημαντικό ρόλο: α) στην συμπλήρωση αρχείων με νέες πληροφορίες, β) διαφορετικές αναγνώσεις και νέα τεκμήρια, γ) προφορικές μαρτυρίες, δ) διηγήσεις των ίδιων γεγονότων από διαφορετικούς ανθρώπους με διαφορετική οπτική γωνία. Μ' αυτό τον τρόπο όλα τα παραπάνω εργαλεία διευκόλυναν και εμπλούτισαν την έρευνα ώστε η συνομιλία με κάθε αρχείο να είναι πιο αποτελεσματική.

Μάλιστα υπήρξαν περιπτώσεις όπου συμμετέχοντες/ουσες σε κλειστή ομάδα στο facebook συμμετείχαν σε μια άτυπη συνέντευξη (συζήτηση με σχόλια σε διάφορα νήματα) όπου καταγράφηκαν μαρτυρίες που φώτισαν γεγονότα που δεν θα μπορούσαν να καταγραφούν μέσα από μια συνέντευξη ή συζήτηση. Πολλές φορές μάλιστα μέσω των κοινωνικών δικτύων κατεγράφησαν με τον παραπάνω τρόπο και γεγονότα που αναδεικνύουν το διαφορετικό ρόλο των προσωπικοτήτων ή ευεργετών ή ακόμα και των υπηρετριών που μετανάστευσαν σε νεαρή ηλικία από τη Ζαγορά ή άλλα χωριά του Πηλίου σε εύπορα σπίτια Πηλιορειτών στην Αίγυπτο.

Σημαντική υπήρξε η δυνατότητα προβολής της έρευνας μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας στην τοπική κοινωνία, με αποτέλεσμα τον εμπλουτισμό των τεκμηρίων, των μαρτυριών και άλλων συμπληρωματικών πληροφοριών που ενίσχυαν σταδιακά την σύνταξη μιας αρχειακής εθνογραφίας.

Τέλος η επικοινωνία με συγγενείς Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω αλλά και με κατόχους σπάνιων αρχείων που διέμεναν σε άλλες πόλεις και χώρες διευκολύνθηκε σε μεγάλο βαθμό τόσο με την αποστολή εξ αποστάσεως του υλικού, αλλά και με

συζητήσεις και συνεντεύξεις εξ αποστάσεως: α) συζήτηση (chat) μέσω messenger του facebook, β) μέσω skype, γ) συζήτηση μέσω βίντεο - messenger του facebook, δ) συνεχόμενα σχόλια (mini συνεντεύξεις) σε αναρτήσεις σε ομάδες του facebook.

Βιβλιογραφία

Δαλκαβούκης, Β. (2015). *Γράφοντας ανάμεσα, Εθνογραφικές δοκιμές με αφορμή το Ζαγόρι*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Olívia Maria Gomes da Cunha (2004). Imperfect tense: an ethnography of the archive, *Mana vol.10 no.2*, Rio de Janeiro.

Papailias, P. (2005). *Genres of Recollection. Archival Poetics and Modern Greece. (Anthropology, History and the Critical Imagination)*, New York: Palgrave Macmillan.

Κωνσταντινίδης, Α. (1936). *Οι Πηλιορείται εν Αιγύπτω*, Αλεξάνδρεια: "Σύλλογος Ζαγοράς.

Καπανιάρης, Α. (2014). *Οι Πηλιορείται Εν Αιγύπτω*, Αρχείο Α. & Κ. Κωνσταντινίδη, Ποιητές, λογοτέχνες και λόγιοι της εποχής του Κ.Π. Καφάβη (ημερολόγιο), Βόλος: Εταιρεία Θεσσαλικών Ερευνών.

Kapaniaris, A., Varvounis, M. (2019a). Design and implementation of e-learning programs in folklore, ethnography and history: Following the Logic of the Mass Open Internet Courses (MOOC), *World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development*, Volume 5 ISUUE 1, January 2019, ISSN: 2454-6615.

Kapaniaris, A., Varvounis, M (2019b). People coming from Mt Pelion in Egypt: Archival Ethnography from the perspective of new technologies and the Internet: planning of a long-term research, *World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development*, Volume 5 ISUUE 6, May 2019 ISSN: 2454-6615.

Robson, C. (2007). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου, Ένα μέσο για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*. Αθήνα: Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.

2 Δημοσιεύσεις Μεταδιδάκτορα Ερευνητή/τριας

Διεθνή περιοδικά

Kapaniaris, A., Gasouka, M., Arvanitidou Z. **(2018).** Design of educational programs for folk culture: An innovative cooperative model for the production of printed and digital material, **World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development, Volume 4 ISUUE 10, October 2018, ISSN: 2454-6615.**

Kapaniaris, A., Varvounis, M. **(2019).** Design and implementation of e-learning programs in folklore, ethnography and history: Following the Logic of the Mass Open Internet Courses (MOOC), **World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development, Volume 5 ISUUE 1, January 2019, ISSN: 2454-6615.**

Kapaniaris, A., Varvounis, M **(2019).** Archival Ethnography & Readings in the Digital Environment: "Conversing" with the Archives of People coming from Mt Pelion in Egypt: the design of a long-term research, **World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development, Volume 5 ISUUE 6, May 2019 ISSN: 2454-6615.**

Kapaniaris, A., Varvounis, M **(2019).** Archival Ethnography & Readings in the Digital Environment: "Conversing" with the Archives of People coming from Mt Pelion in Egypt: the design of a long-term research, **World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development, Volume 5 ISUUE 6, May 2019 ISSN: 2454-6615.**

Kapaniaris, A., Varvounis, M **(2019).** E-Learning Program in archival ethnography: Evaluation of the course: "People coming from Mt Pelion in Egypt: Archival Ethnography from the perspective of new technologies and the Internet", **World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development, Volume 5 ISUUE 6, May 2019 ISSN: 2454-6615.**

Kapaniaris, A., Varvounis, M **(2019).** E-Learning Program « Introduction to the Science of Folk Culture»: Evaluation of the course: «Introduction to the Science of Folk Culture», **World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development, Volume 5 ISUUE 6, May 2019 ISSN: 2454-6615.**

Kapaniaris, A., Varvounis, M **(2019).** Social media and communication in archival ethnography: tools for the collection, promotion and record of the material or digital research notepads?, **World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development, Volume 5 ISUUE 6, May 2019 ISSN: 2454-6615.**

Ελληνικά περιοδικά

Καπανιάρης, Α., Βαρβούνης, Μ. **(2019).** Η λαογραφία στο δρόμο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (e-learning). Περιοδικό «Λαογραφία, Δελτίο της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας», 43^{ος} τόμος (υπό έκδοση).

Καπανιάρης, Α., Βαρβούνης, Μ. (2019). Αρχειακή Εθνογραφία & Αναγνώσεις σε Ψηφιακό Περιβάλλον: «Συνομιλώντας» με τα Αρχεία των Πηλιορείτων Εν Αιγύπτω»: ο σχεδιασμός μιας μακροχρόνιας έρευνας, Περιοδικό «**ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΦΑΡΟΣ** Επιστημονικό Θεολογικό Περιοδικό Σύγγραμμα του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας», 2018-19 (υπό έκδοση).

Καπανιάρης, Α., Βαρβούνης, Μ. (2019). Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας στην αρχειακή εθνογραφία: Εργαλεία συλλογής, προβολής και καταγραφής υλικού ή ψηφιακά ερευνητικά σημειωματάρια;, Περιοδικό «**ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΦΑΡΟΣ** Επιστημονικό Θεολογικό Περιοδικό Σύγγραμμα του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας», 2018-19 (υπό έκδοση).

Εκδόσεις (Συγγραφή – Επιστημονική επιμέλεια)

Τσίτσικα Α., **Καπανιάρης, Α. (2019).** Ψηφιακή Γενιά, χρήση της τεχνολογίας από εφήβους, Αθήνα: Πεδίο, ISBN 978-960-635-025-2.

Καπανιάρης, Α. (2019). Θησαυροί της Μακρινίτσας, Σπάνια κειμήλια απaráμιλλης θρησκευτικής και καλλιτεχνικής αξίας, Βόλος: ιδιόμελον, ISBN 978-618-83542-8-9.

Καπανιάρης, Α. (2018). Αγροτικός Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νέας Αγχιάλου «**Η ΔΗΜΗΤΡΑ**», 100 χρόνια ιστορίας. Βόλος: Εκδόσεις Αγροτικός Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νέας Αγχιάλου «**Η ΔΗΜΗΤΡΑ**», ISBN 978-618-83630-0-7.

Καπανιάρης, Α. (2018). Youth online – Οδηγός για Συντονιστές Βιωματικών Εργαστηρίων με θέμα τη Ασφαλή Χρήση της Τεχνολογίας. Επιστημονική Επιμέλεια Τσίτσικα, Α., Αθήνα: Επιστημονικός Οργανισμός «Μαζί για την Εφηβική Υγεία», ISBN 978-618-83113-1-2.

Καπανιάρης, Α. (2018). Η Ελληνική λαϊκή τέχνη: από το παρελθόν στο μέλλον, Βόλος: ιδιόμελον, ISBN 978-618-83542-1-0.

3 Ετεροαναφορές

Οι ετεροαναφορές από δημοσιεύσεις σε επιστημονικά διεθνή περιοδικά καταγράφονται στον παρακάτω σύνδεσμο:

<https://scholar.google.gr/citations?user=OuRYWd0AAAAJ&hl=el>

4 Συμμετοχή στο ερευνητικό έργο του τμήματος/εργαστηρίου

Ως Επιστημονικός Συνεργάτης του Εργαστηρίου Λαογραφίας & Ανθρωπολογίας της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, κατά το χειμερινό εξάμηνο 2018-2019, στο πλαίσιο του καθηκόντων μου

και ως μεταδιδακτορικός ερευνητής και μέλος του εργαστηρίου που υλοποιεί την εφαρμογή του μνημονίου συνεργασίας που έχει υπογραφεί μεταξύ του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας – Εργαστήριο Λαογραφίας & Ανθρωπολογίας της Σχολής Κλασσικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου και της Ιεράς Μητρόπολης Δημητριάδος & Αλμυρού (Ακαδημία Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας – Μαγνήτων Κιβωτός) ασχολήθηκα με τις παρακάτω επιστημονικές – ερευνητικές εργασίες:

α) σχεδιασμός του ετήσιου εξ αποστάσεως με δια ζώσης συνεδρίες (μεικτό μοντέλο) προγράμματος σπουδών 2019-20 με τίτλο **«Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών»** της Ακαδημίας Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας σε συνεργασία με το Τμήμα Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης στο πλαίσιο της μεταδιδακτορικής διατριβής με επιστημονικούς υπευθύνους τον Καθηγητή Λαογραφία και Πρόεδρο του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, και τον Δρ Αλέξανδρο Καπανιάρη, Μεταδιδακτορικό Ερευνητή του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης,

β) επιστημονική επιμέλεια, συγγραφή εκπαιδευτικού υλικού και διδασκαλία του μαθήματος **«Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών, Α' Εξάμηνο»** του ετήσιου Προγράμματος Σπουδών για το **Χειμερινό Εξάμηνο 2019-20** με τίτλο **«Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών»** της Ακαδημίας Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας σε συνεργασία με το Τμήμα Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης στο πλαίσιο της μεταδιδακτορικής διατριβής με επιστημονικούς υπευθύνους τον Καθηγητή Λαογραφία και Πρόεδρο του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, και τον Δρ Αλέξανδρο Καπανιάρη, Μεταδιδακτορικό Ερευνητή του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης,

γ) επιστημονική επιμέλεια και συγγραφή εκπαιδευτικού υλικού του μαθήματος **«Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών, Β' Εξάμηνο»** του ετήσιου Προγράμματος Σπουδών για το

Εαρινό Εξάμηνο 2019-20 με τίτλο «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών» της Ακαδημίας Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας σε συνεργασία με το Τμήμα Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης στο πλαίσιο της μεταδιδακτορικής διατριβής με επιστημονικούς υπευθύνους τον Καθηγητή Λαογραφία και Πρόεδρο του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, και τον Δρ Αλέξανδρο Καπανιάρη, Μεταδιδακτορικό Ερευνητή του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου,

δ) υλοποίηση έρευνας για την αξιολόγηση του **Α' εξαμήνου** του ετήσιου Προγράμματος Σπουδών για το **Χειμερινό Εξάμηνο 2019-20** με τίτλο «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών», Χειμερινό εξάμηνο 2018-19 μέσω ψηφιακού ερωτηματολογίου,

ε) υλοποίηση **εργαστηρίου ψηφιακής αφήγησης** κατά το **Β' εξάμηνο** του ετήσιου Προγράμματος Σπουδών για το **Εαρινό Εξάμηνο 2019-20** με τίτλο «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών»,

στ) υλοποίηση έρευνας για την αξιολόγηση του **Β' εξαμήνου** του ετήσιου Προγράμματος Σπουδών για το **Εαρινό Εξάμηνο 2019-20** με τίτλο «Πηλιορείτες Εν Αιγύπτω: Αρχειακή Εθνογραφία με την οπτική του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών», Χειμερινό εξάμηνο 2018-19 μέσω ψηφιακού ερωτηματολογίου.

5 Άλλες διακρίσεις

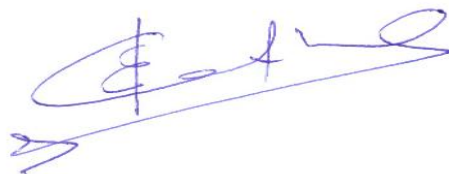
Υποβολή για βράβευση υπό της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών για την βράβευση επιστημονικού έργου πραγματευομένου περί της Ιστορίας, Φιλοσοφίας, Φιλολογίας, Λαογραφίας, Αρχαιολογίας του αρχαίου, βυζαντινού, μεσαιωνικού ελληνισμού ή Ιστορίας της Νεωτέρας Τέχνης, γραμμένου σε καθαρεύουσα ή απλή δημοτική **«Βραβείο Λυσίμαχου Καυταντζόγλου»** για το συγγραφικό έργο: Καπανιάρης, Α. (2017). Ψηφιακή Λαογραφία & Εκπαίδευση – Εμπλουτισμένα Μέσα & Καινοτόμες Προσεγγίσεις στη Διδακτική του Λαϊκού Πολιτισμού. Βόλος: HPA Εκδοτική, ISBN 978-960-9780-96-4.

Ο Μεταδιδάκτορας Ερευνητής

Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης

Επιβλέπον μέλος Δ.Ε.Π.

**Δρ Εμμανουήλ Βαρβούνης
Καθηγητής Λαογραφίας
Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας**